UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
FEB 4 1920

EUGÈNE GOMPERTZ.

DE MOTIVEERING

DER

STRAFVONNISSEN.

HILVERSUM
JOH. GERADTS & COMP.
1885.

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

FEB 4 1920

DE MOTIVEERING DER STRAFVONNISSEN.

DE MOTIVEERING

DER

STRAFVONNISSEN.

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT,

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

Doctor in de Rechtswetenschap,

AAN DE UNIVERSITEIT TE AMSTERDAM,

OP GEZAG VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS,

Dr. J. G. DE HOOP SCHEFFER,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER GODGELEERDHEID,

VOOR DE FACULTEIT TE VERDEDIGEN

op Woensdag den 24sten Juni 1885, des namiddags ten 3 ure,

DOOR

EUGENIUS MARIA GOMPERTZ,

Geboren te AMSTERDAM.

HILVERSUM,
JOHs. GERADTS & COMP.
1885.

364
G586

AAN MIJNE OUDERS.

INHOUD.

HOOFDSTUK I.

De verplichting tot motiveering . . . . blz. 1.

HOOFDSTUK II.

Het belang der motiveering . . . . » 32.

HOOFDSTUK III.

De wenschelijkheid van uitzonderingen . . . . . » 54.

Stellingen . . . . » 75.

Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign

https://archive.org/details/motiveeringderst00gomp

HOOFDSTUK I.

De verplichting tot motiveeren.

„Alle vonnissen moeten de gronden, waarop zij rusten, en in strafzaken de artikelen der wet, waarop de veroordeeling rust, vermelden, en met open deuren worden uitgesproken."

Zoo luidt art. 156 al. 1 der Grondwet, dat de verplichte motiveering der vonnissen voorschrijft. Gepaard met dien eisch zijn echter nog twee voorschriften in dat artikel vervat.

Behalve de vermelding der gronden is nog voor veroordeelende strafvonnissen de verplichting opgelegd om melding te maken van de artikelen der wet waarop de veroordeeling rust.

De derde verplichting is wederom voor alle vonnissen dezelfde. Alle vonnissen moeten met open deuren worden uitgesproken.

De geschiedenis van art. 156 wijst ons op die drieledige onderscheiding. Het groote beginsel van openbaarheid der rechtspraak vindt zijn hoogste uiting in de openbaarheid

van het vonnis. Het vonnis toch is het beeld van het geding. Daarin wordt teruggevonden wat het geding heeft opgeleverd, en de gevolgen van het rechtsgeding hechten zich alle aan het vonnis. Wanneer de Grondwet al uitzonderingen toelaat op de openbaarheid der terechtzittingen in het belang der openbare orde en zedelijkheid, de openbaarheid van het vonnis kent geene restrictie [1]).

Alle staatsregelingen, constituties en grondwetten die elkander hier ten lande hebben opgevolgd, gebieden dan ook eenparig de openbaarheid van het vonnis.

S. 1798, art. 80; 1805 art. 73; 1806 art. 69; 1814 art. 101^f; 1815 ('40) art. 174 (172).

Het vermelden van de artikelen der wet waarop bij strafvonnissen de veroordeeling rust, wordt voor het eerst gevorderd in de Gw. 1815 ('40) art. 172 (170) [2]).

Een daarmede in nauw verband staand vereischte, dat in alle vroegere constitutiën voorkwam, is eerst in 1848 daaruit verdwenen. Bij strafvonnissen, ten nadeele van den beschuldigde gewezen, moest het misdrijf worden

---

1) 156 Gw. al. 2. «De teregtzittingen zijn openbaar, behoudens de uitzonderingen in het belang der openbare orde en zedelijkheid, door de wet vast te stellen.» Art. 20 R. O. geeft nog steeds eene ruimere bevoegdheid om uitzonderingen vast te stellen, aan de rechterlijke collegiën en den kantonrechter, door in het algemeen te spreken van «gewichtige redenen, bij het procesverbaal der zitting te vermelden.»

2) De Grondwet van 1815 spreekt alleen van «aanhalen». In 1848 werd het woord «vermelden» gekozen. Dit kan worden opgevat als vermelding van den tekst der wet, gelijk reeds het Wetboek van Strafvordering voorschreef. De onlangs ingediende regeerings-ontwerpen tot herziening der Grondwet spreken weder van «aanwijzen» om, blijkens de memorie van toelichting, de nuttelooze verplichting tot opneming van den tekst te doen vervallen.

uitgedrukt en omschreven. 1798 art. 262; 1801 art. 80; 1805 art. 72; 1806 art. 68, 1814 art. 101[e].

De Grondwet van 1815 behelsde echter nog eene bepaling die van groot gewicht is : de verplichting nl. tot het aangeven der gronden, waarop civiele vonnissen rusten. 1815 ('40) 173 (171.)

De bepaling dat *alle* vonnissen de gronden moeten bevatten, waarop zij rusten, komt voor het eerst voor in de tegenwoordige Grondwet.

De voorname verandering in 1848 was dus, dat de verplichting tot motiveeren der civiele vonnissen werd uitgebreid tot *alle*, en dat daarvoor in de plaats verviel het uitdrukken en omschrijven van het misdrijf bij condemnatoire strafvonnissen [1]).

Gewichtig is deze verandering in de hoogste mate; tot dusverre was de qualificatie van het misdrijf tot grond-

---

1) Om gemakkelijk deze wijzigingen te overzien is het niet van belang ontbloot de correspondeerende bepalingen der beide grondwetten naast elkander te plaatsen:

1815.	1848.
Art.	Art.
173. Alle civiele vonnissen moeten de gronden inhouden waarop dezelve zijn gewezen.	*156 al.1.* Alle vonnissen moeten de gronden, waarop zij rusten, en in strafzaken de artikelen der wet waarop de veroordeeling rust, vermelden en met open deuren worden uitgesproken.
172. In alle crimineele vonnissen, ten laste van een beschuldigden gewezen, moet de misdaad worden uitgedrukt en omschreven, met aanhaling van de artikelen der wet, waarop de uitspraak is gegrond.	
174. Alle vonnissen moeten met opene deuren worden uitgesproken.	

wettelijken eisch gesteld; de uitdrukking en omschrijving van het misdrijf. De nieuwe Grondwet ging veel verder en eischte met het opgeven der gronden waarop het vonnis rust, de uitdrukking en omschrijving, niet alleen van het misdrijf, maar van alle elementen van het vonnis, en niet alleen bij veroordeeling.

Het was te verwachten dat eene dergelijke diep ingrijpende verandering, die van grooten invloed was op de rechtspleging, breedvoerig zou worden besproken en aanleiding geven tot een kruisvuur van rechtsgeleerde betoogen in de handelingen der Staten Generaal. Echter is de teleurstelling groot voor hem die naar die interessante discussiën zoekt. Het regeeringsontwerp van 19 Juni 1848 behelsde reeds de nieuwe redactie, en noch in de memorie van toelichting, noch in de verdere rapporten, noch in de discussiën der dubbele Tweede Kamer, werd er met een enkel woord van gewag gemaakt.

Wat was de reden waarom deze belangrijke wijziging met stilzwijgen werd voorbijgegaan?

Reeds in het voorstel tot Grondwetsherziening van 1844 kwam de veranderde redactie voor. Daar vinden wij in de memorie van toelichting er de volgende verklaring van: „Uit art. 170 Gw., vergeleken met art. 171, mag men afleiden, dat bij vrijspraak noch aanhaling van de artikelen der wet, noch vermelding der gronden wordt gevorderd. Waarom, *alsof men hier tweederlei verschillend gebod gaf*, bij crimineele vonnissen aanhaling van de artikelen der wet waarop de uitspraak is gegrond, — en bij civiele vonnissen vermelding der gronden waarop dezelve zijn gewezen, geëischt? Ook is de bewoording: crimineele vonnissen, te beperkt. Verbetering schijnt bijgevolg on-

vermijdelijk, en deze heeft geleid in het eenvoudig, alle drie artikelen in één samenvattend opstel [1]).

De reden waarom men nog in 1848 met deze verklaring tevreden was, is gemakkelijk daaruit op te maken. De Regeering, en de leden der Staten Generaal met haar, hebben de uitbreiding der verplichte motiveering tot alle vonnissen niet anders beschouwd dan als — eene verbetering van redactie!

Het aanhalen der wetsartikelen was in de oogen van den grondwetgever gelijk aan het motiveeren. Het voorstel van 1844 hield de bepaling, dat crimineele vonnissen het misdrijf moeten uitdrukken, niet meer in, en evenmin de aanhaling der artikelen. Daarvoor in de plaats trad alleen de motiveering.

Het blijkt dus duidelijk dat het opgeven der gronden vooral werd gevorderd met het oog op de juridische qualificatie.

Merkwaardig is het dat die verwarring toen algemeen was. Immers hoe is het anders te verklaren dat de Hooge Raad, bij arrest van 27 Oct. 1840 spreekt van „motivering zooals voorschrijven de artt. 172 en 173 der Gw". [2]) De uitdrukking en omschrijving van het misdrijf en de aanhaling der artikelen wordt dus even goed motiveering genoemd als de opgave der gronden.

Reeds voor dien tijd echter, in 1839, doet een artikel van het Regtsgeleerd Bijblad [3]), zien, dat de beperkte

1) Voorduin, Geschiedenis en beginselen der Grondwet, pag. 37.

2) Mr. D. Leon, Rechtspraak v/d H. R., Strv, door Mr. A. Teixeira de Mattos, op art. 211, n°. 16.

3) Pag. 300.

opvatting van den H. R. en de regeering niet door iedereen gedeeld werd.

„Het arrest moet volgens art. 211 Sv. met redenen bekleed zijn; men zou eene onderscheiding scheppen die de wet niet behelst, als men daardoor verstond *alléén de qualificatie van het regtspunt;* neen, de wetgever schrijft de bestanddeelen voor, waaruit een veroordeelend arrest moet bestaan; hij gebiedt dat dit met redenen omkleed moet zijn; hij wil dus dat in het arrest worden opgenomen de beweegredenen die den regter bewegen, om deze of gene daadzaken voor bewezen te houden — de redenen welke den regter hebben doen besluiten om aan die daadzaken deze of gene qualificatie te geven, de redenen die den regter hebben genoopt, om de schuld van den aangeklaagde aan de daadzaken voor bewezen te houden."

Ook uit het aangehaalde blijkt duidelijk dat de vrij algemeene, door den schrijver bestreden opinie over de beteekenis der motiveering zooals de grondwet die bedoelde, was „de qualificatie van het regtspunt."

De meer uitgebreidere opvatting der motiveering was wel bekend, maar de toenmalige Grondwet huldigde die niet. Art. 211 al. 1 van het wetboek van Strafvordering schreef voor „het arrest moet met redenen bekleed zijn, en het misdrijf uitdrukken met alle omstandigheden." Wanneer hier de grondwettelijke beteekenis der motiveering moest worden aangenomen, dan zou hier tweemaal hetzelfde zijn gezegd. Immers de H. R. sprak in het boven aangehaald arrest van „de motivering der artt. 172 en 173 Gw."

Hier echter beteekenen blijkbaar de beide uitdrukkingen

verschillende dingen. en is de opvatting van den schrijver in het Regtsgeleerd bijblad, de juiste.

Wij hebben gezien dat de bepalingen van art. 156 onzer tegenwoordige Grondwet, „dat alle vonnissen de gronden moeten bevatten waarop zij rusten," volgens de geschiedenis voornamelijk op het oog heeft de qualificatie van het rechtspunt. Echter is de historische opvatting dezer bepaling, welke trouwens tegenover de algemeenheid der woorden niet te handhaven was, door praktijk en jurisprudentie verlaten, en heeft de meer algemeene, en woordelijk meer juiste beteekenis die art. 211 Sv. aan de motiveering hecht, meer en meer veld gewonnen. In die beteekenis is dus motiveering: de opgave der gronden, waarop de rechterlijke uitspraak rust.

De tweevoudige eisch die de Grondwet stelt aan het vonnis (drievoudig aan het condemnatoire strafvonnis), doet inzien dat die bepaling slechts mag toegepast worden op eindvonnissen.

Niettegenstaande een arrest van den H. R. van 3 Febr. 1857 [1]), zegt dat men *kan* aannemen dat de bepalingen der Grondwet misschien zijn uitgebreid tot „alle uitspraken het onderzoek ter openbare teregtzitting betreffende," is het gevoelen dat slechts op definitieve vonnissen is gedoeld, o. i. het ware.

Het vereischte van uitspraak met open deuren kan alleen aan eindvonnissen gesteld worden. In de gevallen toch waarin de terechtzittingen niet in 't openbaar worden gehouden, zou de uitspraak der voorbereidende vonnissen

---

1) Mr. D. Leon, De rechtspraak v/d. H. R. Strv., door Mr. A. Teixeira de Mattos, ad art. 211, n°. 16.

welke op die terechtzitting worden gewezen, bezwaarlijk met open deuren kunnen geschieden.

Is de opvatting van den H. R. hier echter nog twijfelachtig, de geschiedenis wederom van deze bepaling maakt haar onhoudbaar. De constitutie van 1801 sprak nl. van „alle definitieve Sententiën en vonnissen.” De latere staatsregelingen hebben de woorden: „definitieve Sententiën” weggelaten, niet om, wat de H. R. implicite toegeeft, die bepaling ook op voorbereidende Sententiën uit te breiden; maar omdat volgens de bedoeling des grondwetgevers het woord vonnissen hier in de beteekenis van eindvonnis, hetzelfde begrip uitdrukte als „definitieve Sententiën.”

Heeft de grondwetgever slechts het oog gehad op de definitieve vonnissen, art. 211 van het W. v. Sv. die den omvang der motiveering beschrijft en de sedes materiae is voor deze kwestie, heeft zeer zeker geen andere dan eindvonnissen op het oog. Eene algemeen wettelijk voorschrift dat de motiveering gebiedt voor andere dan eindvonnissen bestaat niet in onze wetgeving. Wel is bij de behandeling van verscheidene voorbereidende gewijsden het met redenen omkleeden voorgeschreven, en is dit zóó algemeen dat de praktijk die verplichting bij alle vonnissen aanneemt, en slechts een uitzondering toelaat voor die vonnissen die van bloot instrueerenden aard zijn. Het arrest van 27 Oct. 1840 heeft ook dit uitgemaakt: Een beslissing van bloote instructie behoeft niet gemotiveerd te zijn.

Voorbeelden hiervan zijn: Het bevel tot dagvaarding der getuigen (Sv. 60).; de door den rechter-commissaris te doene opdracht aan deskundigen en heelmeesters om

onderzoek te doen en verslag uit te brengen (Sv. 68); het verlof van de arr. Rb. tot huiszoeking (Sv. 106); de verwijzing naar eene andere arr. Rb. dan die voor welke de instructie der zaak heeft plaats gehad (134 Sv., arr. v. 26 Nov. 1838 sub n°. 1); de beslissing omtrent het hooren van nieuwe getuigen en het indienen van nieuwe bewijsstukken, en de verklaring waarom van die bevoegdheid geen gebruik is gemaakt (artt. 181 en 203 Sv., arr. v. 27 Aug. 1872 n°. 3507); de beslissing van het Hof tot schorsing van het geding in het geval van 195 al. 2 Sv. (arr. v. 27 Oct. 1840); de beslissing tot uitstel der uitspraak (205 Sv., arr. v. 20 Juli 1850).

Voorbereidende vonnissen, die echter niet van bloot instrueerenden aard zijn, moeten volgens de verspreide bepalingen van ons wetboek v. Sv. gemotiveerd zijn.

Als voorbeelden gelden: Het bevel van voorloopige aanhouding door den rechter-commissaris, in het geval van artt. 77, 93 en 100 Sv. (Echter staat in geval van art. 43 bij gelijk bevel niets omtrent de gronden vermeld); de uitspraken gegeven op het requisitoir tot rechtsingang, artt. 84—87 Sv.; bepaaldelijk de bevelen van rechtsingang met gevangenneming, gevangenhouding en dagvaarding in persoon, art. 94 Sv.; de vonnissen door de arr. Rb., na den afloop der instructie, artt. 114—120 Sv.; de verwijzingen van het Hof in raadkamer, artt. 133, 134; behalve in 't geval van verwijzing naar een andere Rb. dan die waar de instructie heeft plaats gehad, welke beslissing, als zijnde van bloote instructie, niet uitdrukkelijk behoeft te worden gemotiveerd (arr. v. 26 Nov. 1838); het bevel tot voorloopige inhechtenisneming van een van valschheid verdachten getuige (195 al. 1);

de beslissing omtrent het wraken van den tolk (196 en 197); de schorsing bij praejudicieel geding (arr. van 6 Dec. 1847).

Alhoewel al deze vonnissen op de eene of andere wijze de gronden der beslissing moeten aangeven, is deze motiveering eene geheel andere dan die waarover art. 211 spreekt. Een arrest v. d. H. R. van 20 Juni 1843 heeft uitdrukkelijk hiervan verklaring gegeven, door te overwegen — „dat de wetgever, ten aanzien van het motiveren der vonnissen, in art. 211 bij voorkeur gedacht heeft aan condemnatoire arresten, hetgeen duidelijk is uit de woorden: *het misdrijf uitdrukken*, en *verzwaring of verligting van straf*, welke termen bij praeparatoire gewijsden of gewijsden van instructie niet te pas komen, en dat, uit dit oogpunt beschouwd, een praeparatoir arrest genoegzaam gemotiveerd mag geacht worden, wanneer de rechter zeer kort eene reden geeft van zijne beslissing, zonder in eene feitelijke of wetenschappelijke ontwikkeling van dien grond te treden, zoodat de regterlijke beslissing in een praeparatoir arrest (gelijk in casu), dat zekere stukken van overtuiging niet uit het arrest zullen worden geligt, genoegzaam is gemotiveerd, door de overweging dat de misdaad ter zake waarvan de stukken waren gesaisisseerd — op heeter daad was gepleegd."

De regeling omtrent de motiveering der strafvonnissen, zooals ze in ons strafprocesrecht voorkomt, is ontleend aan het fransche. De Code d'Instruction criminelle behelsde evenmin als ons Wetboek van Strafvordering een algemeenen regel. Terwijl van art. 211 slechts op eindvonnissen en wel voornamelijk op condemnatoire doelt,

is de bepaling van art. 163 C. d'I.: „Tout jugement definitif de condamnation sera motivé," tot deze beperkt [1]). Art. 15, tit. V der wet van 16—24 Aug. 1790, schreef voor: „que les motifs qui auront déterminés le jugement soient exprimés"; art. 280 der constitutie van 5 fructidor an III wilde in 't algemeen „que le jugements sont motivés". Maar deze stof wordt beheerscht door artikel 7 der gedeeltelijk afgeschafte wet van 20 April 1810 op de organisatie der gerechtshoven. Het luidt als volgt:

Les arrêts, qui ne sont pas rendus par le nombre de juges prescrits, ou qui ont été rendus pas des juges qui n'ont pas assisté à toutes les audiences de la cause, ou qui n'ont pas été rendus publiquement, ou *qui ne contiennent pas de motifs*, *sont déclarés nuls.* Dit artikel ziet alleen op eindvonnissen, wat uit den tekst duidelijk blijkt. Faustin Hélie [2]) zegt daaromtrent: „Tous les jugements doivent être motivés .... Ce principe n'est toutefois appliqué qu'aux jugements definitifs, mais cette énonciation n'est nullement restrictive, et l'article 7 de la loi du 20 Avril 1810 ne permet pas, dans sa disposition générale, qu'une restriction soit faite à une règle qui est la première des garanties qui entourent les jugements. La jurisprudence a toléré une exception pour les jugements de pure instruction [3]); il a paru que ces jugements préparatoires, qui ne sont, à proprement parler que des mesures

---

1) Art. 163. C. d'Instr. handel over de vonnissen der policierechters. Eene soortgelijke, maar minder streng geformuleerde bepaling komt ten aanzien van de vonnissen der correctioneele rechtbanken voor in art. 195.

2) Traité de l'Instruction Criminelle L VI, n°. 2704.

3) Cass. 5 fevr. 1813. J. P. XI. pag. 104.

prises pour régler l'instruction, ne demandaient pas une telle garantie. Mais cette exception a été restreinte aux jugements exclusivement préparatoires, tels que ceux qui ont pour objet les renvois de cause à un autre jour, les appels des témoins, les visites de lieux. Ainsi il a été reconnu en règle générale que l'article 7 de la loi du 20 Avril 1810 est applicable aux jugements rendus par les tribunaux inférieurs, et aux décisions rendues en toute matière criminelle, correctionnelle et de police; qu'il est également applicable aux jugements interlocutoires ou d'instruction, surtout à ceux qui préjugent le fond, aussi bien qu'aux jugements définitifs" [1]).

Wij zien dus dat in Frankrijk zoowel als bij ons een stellig wettelijk voorschrift, dat alle vonnissen, met uitzondering slechts van de bloot instrueerende, gemotiveerd moeten zijn, ontbreekt, maar dat de Jurisprudentie uit de verspreide bepalingen dezen algemeenen regel heeft moeten construeeren.

In de Strafprozeszordnung für das Deutsche Reich, van 1 Februari 1877 is deze algemeene regel uitdrukkelijk uitgesproken. § 34 S. P. O. zegt: „Die durch Rechtsmittel anfechtbaren Entscheidungen, sowie diejenigen durch welche ein Antrag abgelehnt wird, sind mit Gründen zu versehen."

In de terminologie van dat wetboek zijn Entscheidungen „alle im Strafverfahren vorkommenden richterlichen Anordnungen; einschlieszlich der Prozeszleitenden" [2]).

Het woord Entscheidung is dus zoo algemeen mogelijk.

---

1) Cass. 15 févr. 1845. bull. n°. 56.

2) Textausgabe v. Dr. A. Dochow.

Alle rechterlijke gewijsden moeten van gronden voorzien zijn met uitzondering van die „prozeszleitenden", die „unanfechtbar" zijn.

Zoo ten minste is de uitlegging van Holtzendorff, dat men § 34 S. P. O. niet zóó moet opvatten alsof unanfechtbare Entscheidungen *niet* van motieven behoeven te worden voorzien, maar dat van die verplichting alleen ontheven zijn zulke prozeszleitenden Verfügungen die „unanfechtbar" zijn. [1])

Deze zijn dezelfde nagenoeg als de jugements de pure instruction „qui ne sont susceptibles d'aucune voie de recours avant le jugement définitif" [2]), en als onze vonnissen van bloote instructie. Deze behoeven dus niet gemotiveerd te worden. De overige voorbereidende vonnissen wel. Deze motiveering echter, gelijk wij hierboven zagen, behoeft niet aan dezelfde eischen te voldoen als die der eindbeslissingen.

Een korte vermelding der reden is genoeg, maar een feitelijk of wetenschappelijk betoog behoeft daaraan niet ten grondslag te liggen.

De Grondwet heeft dan ook slechts de motiveering der eindvonnissen op het oog gehad, en art. 211 Sv. „dat het met redenen bekleeden" voorschrijft, heeft ook geene andere bedoeling dan om slechts de eindvonnissen aan die verplichting te onderwerpen. De vereischten door dat artikel aan de motiveering gesteld zijn dan ook alleen maar van toepassing op eindvonnissen. Oogenschijnlijk slechts op een gedeelte daarvan. De wetgever heeft bij

---

1) Rechtslexicon 690 I. 1. v. Entscheidungsgründe.

2) Cass. 25 Aôut 1837. B. n°. 251.

art. 211, hetgeen uit de uitdrukkingen „het misdrijf uitdrukken," en „verzwaring of verligting van straf" is op te maken, vooral het oog gehad op condemnatoire arresten (arr. v. d. H. R. v. 20 Juni 43). [1]) Maar ook voor andere dan condemnatoire beslissingen zijn deze bepalingen van kracht. Het arrest toch moet de beslissingen inhouden omtrent de punten in art. 206 vermeld en met redenen bekleed zijn. Deze punten nu betreffen o. a. het bewezene of niet bewezene der daadzaken of der schuld. Wordt een van beide als niet bewezen aangenomen, dan volgt vrijspraak. En ook op deze beslissingen ziet art. 211 Sv.

Wat is nu de motiveering bij eindvonnissen vereischt? Art. 211 Sv. zegt: „Het arrest moet met redenen bekleed zijn," en „de beslissingen behelzen omtrent de vraagpunten in art. 206 vervat." Deze beslissingen vormen het logische verband dat in het arrest moet bestaan en deze beslissingen, welke met redenen bekleed moeten zijn, wijzen den omvang der motiveering aan.

Deze punten in art. 206 zijn de volgende: 1°. de beslissing omtrent het bewezene of niet bewezene der daadzaken; 2°. omtrent de qualificatie (verband der daadzaken met de wet); 3°. omtrent de schuld (verband der daadzaken met den beschuldigde); 4°. omtrent de toepassing der straf.

Eerst moet vaststaan dat de feiten zooals die te laste zijn gelegd in het arrest van verwijzing en in de akte van

---

1) Deze bepaling, als voorkomende in Tit. V, rechtstreeks alleen geldende voor de gerechtshoven is voor de beslissingen van de kantonrechters, de arrondissements-rechtbanken en den Hoogen Raad toepasselijk verklaard in de artt. 253, 227 en 333 Sv.

beschuldiging, die de resultaten van het vóóronderzoek inhoudt (respect. in de dagvaarding), werkelijk hebben plaats gehad; dan volgt de vraag: zijn die feiten strafbaar, onder welke strafwet vallen zij, wat is hunne qualificatie? Vervolgens worden die strafbare feiten in verband met den beschuldigde beschouwd, en zoo van zijne schuld aan die strafbare feiten blijkt, de straf op hem toegepast, door de wet bepaald. Dit is de loop der redeneeringen die volgens art. 206 elkander moeten opvolgen. De ontkennende beantwoording der eerste vraag maakt het onderzoek naar de volgende overbodig, en zoo voorts.

Wordt de eerste vraag ontkennend beantwoord, dan *spreekt* de rechter *vrij.* Bij bevestigende beantwoording der eerste, maar ontkennende der tweede *ontslaat hij van alle rechtsvervolging.* De ontkenning der derde vraag, nl. de schuld, heeft *vrijspraak* ten gevolge.

Eerst wanneer de drie eerste vragen bevestigend zijn beantwoord, *veroordeelt* de rechter den schuldige tot de door de wet bepaalde straf.

De uitspraak omtrent elke dezer vragen valt onder de verplichting van met redenen bekleed te moeten zijn. Hoe nu heeft de praktijk het grondwettig voorschrift van motiveering der vonnissen, herhaald in art. 211 J°. 206 Sv. toegepast?

Ten eerste op de bepaling der straf. — De Code Pénal kent in zijne strafpositiën, het stelsel der speciale minima en maxima. Bij elk misdrijf is den rechter eene ruimte gelaten, begrensd door een minimum en een maximum, waartusschen hij varieeren mag bij het toemeten der straf. Wanneer de rechter nu binnen de door de wet gestelde

grenzen blijft bij de toepassing der straf, dan behoeft hij daarvan geen rekenschap te geven. De Hooge Raad heeft uitgemaakt dat het ontbreken der motiveering van de straf, geen grond tot cassatie kan opleveren. Dit arrest is van 18 Juni 1849, en bevat het volgende: „De wet heeft aan den judex facti geheel en al overgelaten de omstandigheden te waardeeren naar welke bij *binnen de grenzen* en in de gevallen bij de wet vastgesteld, (en mitsdien bij de toepassing van de straf in het algemeen bij de wet op het misdrijf gesteld, zonder het aannemen van volgens de wet verzwarende of verligtende omstandigheden), vermeent de maat der aan ieder veroordeelde op te leggen straf te moeten bepalen, zoodat zijne beslissing in dat opzicht, alleen op feitelijke waardeering berustende, nimmer een grond tot cassatie kan opleveren." Nog duidelijker spreekt het arrest van 22 Jan. 1877, W. n°. 4097. „Waar geen sprake is van eene zwaardere of ligtere straf dan in het algemeen bij de wet tegen het misdrijf is bedreigd, maar alleen van eene min of meer ruime toepassing der strafwet, is de beslissing daaromtrent geheel aan het oordeel van den regter overgelaten, *zonder dat hij verpligt is door het geven van redenen daarvan rekenschap te geven.* Hieruit volgt, dat wanneer hij die redenen heeft opgegeven, die onverpligte opgave tot geen nader onderzoek in cassatie kan leiden".

Wanneer dus de rechter eenvoudig de bij de wet bepaalde straf toepast binnen de gestelde grenzen, dan volstaat hij met de straf te vermelden. Deze vermelding der straf is dan nog slechts noodzakelijk door het stelsel der minima en maxima. „Zoolang te Rome door den regter de straf moest worden toegepast, welke bij de

wet tegen elk misdrijf was vastgesteld, achtte men eene vermelding der wet voldoende" [1]). De artikelen der wet waarop de veroordeeling rust, moeten volgens Gw. 156 en Strv. 211 vermeld werden, en daarenboven de straf worden uitgedrukt. Maar meer is dan ook niet gevorderd. Van eene eigenlijk gezegde motiveering der straf is in het geheel geen sprake.

Wanneer echter verzwarende of verzachtende omstandigheden in staat zijn de grenzen der strafmaat te verleggen, moet rekenschap van die omstandigheden worden gegeven. Art. 211 Sv. zegt: „Het arrest moet het misdrijf uitdrukken met alle omstandigheden, die volgens de wet tot verzwaring of verligting van straf aanleiding geven."

Deze omstandigheden oefenen invloed op de straf uit. Wanneer zij door den rechter worden aangenomen, moet dit uit het vonnis blijken, *al blijft de uitgesproken straf tusschen de bepaalde grenzen.* Dit is uitgemaakt bij arrest v. d. H. R. v. 23 October 1876 W. nº. 4048, beslissende, „dat indien door den regter bij de schuldigverklaring aan het ten laste gelegde misdrijf tevens, met textueele opneming van art. 463 C. P., is verklaard dat het misdrijf is gepleegd onder verzachtende omstandigheden, hij alsdan, *ook wanneer hij bij de straftoepassing niet is gegaan beneden het bij de overtreden strafwet bepaalde minimum*, in strijd handelt met het voorschrift van art 211 Sv., door niet uit te drukken in zijn vonnis, welke omstandigheden door hem als verzachtend zijn aangenomen."

Van eene eigenlijke motiveering der straf is echter bij

1) Lipman, Sv. p. 96.

de aanneming der wettelijke verzachtende omstandigheden toch geen sprake. De geheele motiveering der straf kan hoogstens te beteekenen hebben, dat rekenschap wordt gegeven, dat de straf aan de wettelijke eischen voldoet. In zooverre de rechter vrij is, d. w. z. zoolang de toegepaste straf tusschen de bepaalde grenzen blijft, is hij daarvan geen verdere rekenschap verschuldigd. Omstandigheden kunnen echter, gelijk werd opgemerkt, de strafmaat wijzigen. Wanneer deze zijn aangenomen, dan moeten zij worden vermeld (art. 211 Sv.), opdat blijke dat de straf aan de wettelijke eischen voldoet. Een nadere motiveering der aangenomen verzachtende omstandigheden is nergens voorgeschreven, en het is dan ook een bekend feit, dat onder de zoogenaamde verzachtende omstandigheden niet zelden allerlei schijnredenen worden vermeld, alleen maar opdat de rechter de gelegenheid hebbe om te dalen beneden de wettelijke grens. Verzwarende omstandigheden echter vallen geheel onder de ten laste gelegde feiten en het bewijs daarvan moet worden gemotiveerd [1]).

In geen geval wordt dus in het vonnis eigenlijk *de beslissing omtrent de straf met redenen bekleed.*

Wat aangaat de beslissing omtrent de *qualificatie*, d. w. z. het verband van de feiten met de strafwet, ook deze moet volgens artt. 206 en 211 Sv. in het vonnis voorkomen. „Om te doen blijken van 's regters oordeel over de qualificatie van het misdrijf, den beklaagde ten laste gelegd, is het niet voldoende in het arrest alleen de daadzaken worden vermeld, welke als bewezen zijn

1) Zie verder beneden bij de behandeling van de motiveering der feiten.

aangenomen, zonder bepaald redenen op te geven, op grond waarvan de straf is uitgesproken, maar er wordt tevens volstrekt vereischt en bij de wet gelast, dat de regter de motieven uitdrukke, welke hem tot het uitspreken der veroordeeling bewogen hebben" [1]). Het vonnis moet dus de daadzaken in verband met de strafwet beschouwen. Het vermelden der qualificatie is noodzakelijk, en de veroordeeling mag niet geschieden op de enkele feiten, maar alleen op die feiten, voor zoover zij een strafbare daad opleveren. Het vonnis moet „het misdrijf uitdrukken".

„Het is niet voldoende voor de qualificatie van het misdrijf, dat de wetsartikelen welke toepasselijk geacht worden, blootelijk worden aangehaald, maar het arrest moet inhouden eene *regtskundige definitie* der daadzaken, waaruit blijkt dat deze de bijzondere kenmerken van het misdrijf opleveren" [2]).

Dit is dan ook het kenmerk der qualificatie: het feit in verband met de wet. Uit de rechtskundige definitie moet dat verband blijken. De motiveering der qualificatie zou nu bestaan moeten, uit een juridisch betoog dat werkelijk de als bewezen aangenomen daadzaken de kenmerken van het aangenomen misdrijf dragen. De praktijk echter vordert dit betoog niet. De Hooge Raad heeft uitdrukkelijk uitgemaakt bij arr. v. 4 Januari 1848 e. v. [3]): „dat aan den eisch der wet nopens het met redenen omkleeden van elk arrest is voldaan, indien, ingevolge de

---

1) Arr. v. 29 Jan. 1839. Mr. D. Leon, Rechtspraak v. d. H. R. door Mr. A. Teixeira de Mattos. Strv. ad art. 206, n°. 3.

2) Arr. v. 25 Febr. 1845, t. a. p. 206 n°. 3.

3) T. a. p. 206 n°. 3.

voorafgaande opgave van de daadzaken en de bewijsmiddelen, de juistheid of onjuistheid der qualificatie in cassatie kan worden beoordeeld, *zonder dat wordt gevorderd, dat daaromtrent door den regter in een regtsgeleerd betoog wordt getreden*, hetwelk niet verboden, maar ook niet bevolen is."

Waar deze uitspraak wordt gevolgd — en ook o. i. laat de wet haar volkomen toe — *is van eene eigenlijk gezegde motiveering der qualificatie geen sprake.*

De *feiten* en de *schuld* daaraan zijn de twee overblijvende vraagpunten van 206. Hoe heeft nu de motiveering van deze plaats?

Het vonnis moet rekenschap geven van de wijze waarop feiten en schuld voor bewezen zijn aangenomen. Dit nu mag slechts geschieden langs den bepaalden weg, ons door den 22sten Titel van het Wb. v. Sv. aangewezen.

Art. 427 Sv. zegt: „Niemand kan wegens misdrijf veroordeeld worden, tenzij de regter *door wettige bewijsmiddelen* [1]), de overtuiging hebbe bekomen, dat eene strafbare daad werkelijk heeft plaats gehad, en dat de beklaagde daaraan schuldig is; en art. 431: „Geenerlei bewijsmiddel zal ter veroordeeling van eenen beklaagde of beschuldigde verpligtend zijn wanneer de regter niet volkomen overtuigd is dat deze het hem ten laste gelegde misdrijf waarlijk heeft begaan, of daaraan medepligtig is."

De gronden waarop feiten en schuld als bewezen moeten worden aangenomen, mogen niet anders zijn dan

1) Ten onrechte spreekt onze wet van «wettige» bewijsmiddelen, beter ware «wettelijke».

de wettelijke bewijsmiddelen, opgesomd in art. 428 Sv. De motiveering van feit en schuld bestaat dus uit het met redenen aantoonen dat recht is gedaan op geene andere dan wettelijke bewijsmiddelen.

Het is evenwel niet genoeg dat het bewijs wettig is geleverd, ook moet de rechter door het wettig geleverde bewijs de overtuiging van het vaststaan der daadzaken en der schuld hebben verkregen. Het bewijs moet dus zijn *wettelijk* en *overtuigend.*

Dat de aangehaalde bewijsgronden zijn wettelijke bewijsmiddelen, kan door de motiveering uit het vonnis blijken; in hoeverre echter die middelen overtuigend op het gemoed des rechters werken, is een subjectief gevoelen waarvan geen rekenschap kan worden gegeven. Wanneer dus het veroordeelend vonnis inhoudt: „Overwegende dat, door ...... (wettelijke bewijsmiddelen).... wettig en overtuigend is gebleken...." dan is nadere motiveering alleen mogelijk van het wettelijke, niet van het overtuigende. De juistheid van deze beschouwing is erkend in een arr. v. d. H. R. v. 4 Juni 1839. „O. dat tot de zaken, waarvan de beoordeeling aan den regter in cassatie is opgelegd, wèl behoort het onderzoek omtrent de wettigheid der bewijsmiddelen, door welke de regterlijke overtuiging is teweeg gebracht, doch dat dat onderzoek zich niet mag uitstrekken tot de waardeering der bewijsmiddelen in zich zelve, noch tot de vraag of, en in hoeverre zij, ofschoon van aard wettig en aanneemlijk, in regten kunnen geacht worden als elementen ter bewerking van regterlijke overtuiging toereikende te zijn geweest, aangezien de daadzaken in een arr. of vonnis, waarvan beroep in Cassatie vermeld, volgens art. 105

R. O. als bestaande moeten beschouwd en aangenomen worden, en dat overzulks, het inroepen van art. 433 v/h. gemelde Wb. ten deze geene toepassing kan vinden."

De wettige bewijsmiddelen als eenig middel tot verkrijging der rechterlijke overtuiging, vormen den grond der motiveering. De wettelijke bewijsleer, in ons Wetboek gehuldigd, is echter beperkt tot feit en schuld, tot het directe verband van feit en beschuldigde: De verdedigingsmiddelen vallen daar buiten. De rechter kan de overtuiging verkrijgen dat een verdedigingsmiddel al dan niet afdoende is, afgescheiden van de wettelijke bewijsmiddelen. Bij arr. v. 13 Febr. 1844[1]) is uitgemaakt „dat de in het W. v. Sv. voorkomende voorschriften omtrent het bewijs, betreffen alleen het bewijs der misdrijven; en het gaat dus niet aan, datgeen hetwelk vooral in het belang der beschuldigden is geschreven, ten hunnen nadeele uit te leggen," — bij arr. v. 19 Oct. 1867 [2]) — „dat de geheele inhoud van den 22sten titel niet rust op omstandigheden, die als verontschuldiging of als verzachtende omstandigheden kunnen worden aangemerkt, *in het aannemen of verwerpen waarvan de regter door geene wettige regelen is gebonden.*"

De verplichte vermelding der excuses légales of verzachtende omstandigheden, wanneer die als bewezen zijn aangenomen en invloed op de mate der straf uitoefenen, kan dus onmogelijk vergezeld gaan van eene motiveering, waarvan de *wettigheid* der bewijsvoering betwistbaar is.

---

1) T. a. p. ad. 427 n°. 3.
2) T. a. p. ad art. 427, n°. 3.

Verzwarende omstandigheden daarentegen moeten naar behooren gemotiveerd zijn, bijv. recidive. (Arr. v. 25 Maart 1839 vgl. [1])

De wettelijke bewijsregelen betreffen volgens den H. R. alleen het bewijs der misdrijven. Door de motiveering moet uit het vonnis blijken door welke middelen het bewijs van feit en schuld bewezen is. Maar het is niet voldoende in het algemeen te overwegen: „dat door die en die wettige bewijsmiddelen, wettig en overtuigend is bewezen dat —, enz." maar uit het vonnis moet blijken, welk aandeel elk der wettige bewijsmiddelen heeft gehad in de vestiging van 's rechters overtuiging.

„De regter kan niet volstaan met alleen de bewijsmiddelen te vermelden, waarop zijne uitspraak is gegrond, zonder te beslissen welke feiten daardoor bewezen zijn [2]." „Het opgeven der feiten, door de getuigen verklaard, is gebiedend, en het kan niet voldoende geacht worden, slechts de gevolgtrekkingen uit die feiten in het vonnis op te nemen" [3]. „Niet alleen moeten de gebezigde bewijsmiddelen worden genoemd, maar ook moet worden aangewezen, wat uit den inhoud daarvan tot bet bewijs der ten laste gelegde feiten is gebezigd [4]."

Dit vereischte is dan ook eene noodzakelijkheid om aan de voorschriften nopens het wettelijk bewijs eenige kracht te geven. Slechts door op te geven wat elk bewijsmiddel heeft bewezen, is het mogelijk na te gaan dat werkelijk aan het vereischte der wettelijkheid is voldaan. Vooral

1) T. a. p. ad art. 211, n°. 7.
2) Arr. v. 24 Juni 1872. t. a. p. ad art. 211, n°. 47.
3) Arr. v. 24 Nov. 1868. t. a. p. ad art. 211, n°. 47.
4) Arr. v. 13 Oct. 1873, t. a. p. ad art. 211, n°. 47.

geldt dit bij getuigenbewijs; het is het eenige middel om te zien of het bewijs direkt of indirekt is, en of niet van een verboden testimonium de auditu etc. is gebruik gemaakt. De H. R. heeft dan ook die specificatie der bewijsmiddelen voorgeschreven, vooral opdat blijke of de verklaring direkt of indirekt bewijs oplevert [1]).

Dit is van het hoogste belang. Volgens de strenge jurisprudentie van den H. R. toch vitieert één onwettig bewijsmiddel het geheele vonnis, indien niet uitdrukkelijk blijkt dat op dat bewijsmiddel geen recht is gedaan [2]).

Eenmaal te doen hebbende met eene wettelijke bewijstheorie, die het leerstuk der motiveering geheel beheerscht en door haar formalisme de meest strenge eischen stelt, kan het niet anders of de rechtspraak moet zich op bovengenoemd standpunt plaatsen.

Dadelijk bij de invoering van ons Wetb. v. Strafv. werden deze beginselen aangenomen.

In 1839 kwam men reeds tegen deze opvatting der motiveering op. In het Regtsgeleerd Bijblad van 1839, pag. 198, werd n.l. de vraag gesteld, waar de wetsbepaling was, die voorschreef dat de vonnissen in bijzonderheden de bewijsmiddelen moesten opgeven. „Ik heb te vergeefs naar eene wetsbepaling daaromtrent gezocht. Ik weet wel, art. 211, al. 1, W. v. Sv. beveelt dat arresten met redenen moeten zijn bekleed, doch ik zie niet in dat hieruit volgt dat een considerans nopens het nudum factum b.v. van den volgenden inhoud: „Overwegende dat op de openbare teregtzitting van heden, door de verklaring van 2

1) Arr. v. 19 Juni 1876, t. a. p. suppl. p. 1262.

2) Arr. v. 29 April 1851, 22 Jan. en 5 Febr. 1850, 13 Febr. 1855: arr. v. 6 Juni 1848 vlg.

beëedigde getuigen — door de verklaring van één beedigden getuige, in verband met de ten processe bestaande aanwijzingen, zoo onderling als met het onderhavige misdrijf zelf in verband beschouwd, — voldoende is bewezen, dat de beschuldigde in deze, enz." — dat zoodanig considerans onvoldoende zou zijn, maar dat daaruit zoude moeten blijken wàt iedere getuige daarvan gezien heeft, waarin de aanwijzingen bestaan, en hoe die ter kennisse van den regter zijn gekomen; — al hetwelk meer uit de stukken der voorloopige instructie (reeds bijeenverzameld in de acte van Beschuldiging), gevoegd bij het procesverbaal der openbare teregtzitting, kan geput worden.

Vanwaar komt de eisch dat de vonnissen met redenen moeten moeten zijn omkleed? De Jury en de Raadsheeren der Hoven van Assises die de Jury vervingen gaven slechts een dictum, zonder eenige praemissa of considerantia. Bij correctionneele zaken was dat anders. Dáár werd het dictum wel door considerantia voorafgegaan, uit welke van het nudum factum van het misdrijf kon blijken, ofschoon de bewijsmiddelen niet in derzelver bijzonderheden werden opgegeven, maar er gewoonlijk gezegd werd: „Overwegende dat ten processe voldoende is gebleken dat de beklaagde enz." Ik ben van oordeel dat men ten opzichte van de vermelding der daadzaken en der bewijsmiddelen, niet anders dan het voorbeeld der voormalige correctionneele regtbanken op het oog heeft gehad.

Het is zeer wel mogelijk dat dit het geval is, doch is het groote verschil door den schrijver over het hoofd gezien dat tusschen de motiveering van den Code d'Instruction en die van ons wetboek noodzakelijk moet be-

staan, doordien wij een wettelijke bewijsleer huldigen die in den C. d'I. C. onbekend was.

Wij hebben gezien, hoe de motiveering van feiten en schuld plaats moet hebben. De wettelijke bewijsmiddelen, met redenen omkleed, toegepast op en in verband gebracht met de daadzaken en de schuld van den beklaagde daaraan.

Een vonnis nu kan voornamelijk [1]) drie beslissingen behelzen: *vrijspraak*, *ontslag van rechtsvervolging* en *veroordeeling*.

Vrijspraak is, blijkens art. 210 al. 1, het gevolg van het niet blijken van de schuld des beklaagden. De wet heeft niet voorgeschreven in welk geval een beklaagde *moet* veroordeeld worden (positieve wettelijke bewijstheorie), maar alleen in welke hij *mag* veroordeeld worden (negatieve wettelijke bewijstheorie). Ten gevolge hiervan kan een vonnis houdende vrijspraak, nimmer aanleiding geven tot cassatie, omdat de H. R. wèl kan beoordeelen of er al dan niet wettelijke bewijsmiddelen bestaan, maar geenszins of die wettelijke bewijsmiddelen bij den rechter de overtuiging hebben te weeg gebracht, dat de beklaagde schuldig is. En daarom is het vaste regel in een vrijspraak eenvoudig te overwegen — dat het te laste gelegde niet wettelijk en overtuigend is be-

1) Ik zeg voornamelijk. Ook andere beslissingen zijn mogelijk. Een arr. v. 28 Sept. 1869 (Teix. art. 210, 17) heeft uitgemaakt dat uit de woorden v. art. 210 Sv. geenszins volgt dat elk vonnis moet vallen in een der drie aldaar vermelde categoriën, n.l. veroordeeling, vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging; maar wanneer eene exceptieve verdediging, die alle onderzoek naar des beklaagden schuld afsnijdt, gegrond wordt bevonden, moet het O. M. niet ontvankelijk worden verklaard. — Ook is nietigverklaring der dagvaarding mogelijk.

wezen. *Een vonnis houdende vrijspraak wordt dus nooit gemotiveerd.*

Ontslag van rechtsvervolging. Art. 210 al. 2 Sv. zegt: „Indien het hof oordeelt dat het feit noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding oplevert, ontslaat hetzelve den beschuldigde van alle regtsvervolging te dier zake."

Met het onbewezene der schuld hangt natuurlijk het onbewezene der feiten ten nauwste samen. Hoe toch is de schuldvraag mogelijk wanneer de feiten nog niet bewezen zijn. Ook het niet bewezen zijn der feiten heeft dus vrijspraak ten gevolge. Maar in verband met het zoo even opgemerkte, valt dan ook alle mogelijkheid van wettelijke verplichting tot nadere motiveering dier vrijspraken weg. Zoo heeft ook de Hooge Raad uitdrukkelijk verklaard, dat de rechter niet verplicht is rekenschap te geven waarom hij van het bestaan eener daadzaak niet genoegzaam is overtuigd [1]).

Wij hebben gezien dat de qualificatie reeds niet wordt gemotiveerd. Hoeveel te minder het ontbreken daarvan. Art. 427, de wettelijke bewijstheorie, kan bij een vonnis houdende ontslag van rechtsvervolging niet zijn geschonden [2]); er rest in dit geval alleen eene beslissing over de qualificatie, waarvan het ontbreken niet gemotiveerd wordt. Een rechtsgeleerd betoog wordt in geen geval gevorderd. Het is voldoende te vermelden: „dat het feit noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding oplevert." Aan *het ontslag van rechtsvervolging gaat dus evenmin als aan de vrijspraak eene motiveering vooraf.*

---

1) Arr. v. 27 Juni. 1843. t. a. p. ad art. 211, n°. 19.
2) Arr. v. 30 Juni 1846. t. a. p ad art. 427, n°. 4.

Waarop komt dan in ons recht de motiveering der strafvonnissen neder?

Vrijspraak wordt, gelijk wij zagen, niet gemotiveerd; evenmin ontslag van rechtsvervolging. Alleen een veroordeelend vonnis is daaraan onderworpen, maar in hoeverre? De strafbepaling wordt niet met redenen bekleed; de qualificatie behoeft geen betoog; slechts de feiten en de schuld, voor zoover het betreft de aanwending der wettelijke middelen van bewijs.

De motiveering is dus geheel het gevolg van de wettelijke bewijsleer. Deze heeft zich van haar meester gemaakt. Doch hoe? Zóó, dat zij slechts dienstig is aan haar formalisme.

Immers welke waarbogen biedt het toezicht op de inachtneming van den motiveeringsplicht in dit opzicht aan? Op het overtuigende der bewijsmiddelen mag de H. R. niet letten; onbeduidende motieven, en onduidelijke ja nietsbeteekende redenen, in het arrest vermeld, vermogen niet, hunnen invloed ook maar in het minst uit te oefenen op de casseering van het vonnis. Een beroep in cassatie kan alleen tegen de wettelijke en niet tegen de feitelijke waarde der motieven worden ingesteld [1]).

Dit is dan ook niet anders mogelijk. In het Regtsgel. Bijbl. 1839 werd gewezen op het gevaarlijke van die leer: „dat indien het genoegzaam was slechts een of andere nietsbeteekenende reden in het arrest op te nemen om aan het voorschrift der wet te voldoen, het doel des wetgevers geheel zou worden gemist" [2]).

---

1) Arr. v. 5 Jan. 1847. t. a. p. ad art. 380, n°. 27.
2) R. B. 1839. p. 206.

Terecht werd in hetzelfde opschrift daartegen aangevoerd: „Waar is de wet die cassatie toelaat op grond van ongenoegzaamheid der motieven? Want waar is de wet die bepaalt wat die motieven moeten behelzen? Waar zijn de voorschriften waaraan die genoegzaamheid kan getoetst worden, en die tot maatstaf kunnen strekken voor al de leden van den H. R., welke over die genoegzaamheid of ongenoegzaamheid oordeelen of immers zullen oordeelen? Is niet integendeel de waardeering daarvan een werk van stijl, van smaak, van gevoel, waarover duizenden menschen op duizenderlei wijze oordeelen? Neen, er bestaan geen vaste regels nopens het al dan niet voldoende der motieven. Ten opzichte der regtsquaestiën moeten zij hunne eigene aanbeveling met zich dragen, maar ten opzichte van daadzaken blijven zij aan het inzicht van iederen steller overgelaten. Zeker, hoe doelmatiger, hoe duidelijker, maar ook hoe beknopter de motieven zullen zijn, zooveel te prijzenswaardiger zal de regter die dezelve heeft gesteld, hebben gehandeld; zooveel te meer voldoening voor zich zelven zal hij smaken. Maar het minder volmaakte dadelijk met cassatie te treffen, dit is hard; dit is, het zij met den meesten eerbied gezegd, tegen de wet.

Zoo heeft ook de Hooge Raad er over gedacht, en herhaalde malen beslist dat een beroep in cassatie alleen tegen de beslissing en niet tegen de motieven kan worden ingesteld [1]); — en dat de artt. 206 en 211 Sv. alleen

1) Arr. v. 5 Jan. 1847. t. a. p. ad art. 380, n_0. 27 ssqq. In Frankrijk: Cass. 17 Juill. '46. Que l'erreur, théorique énoncé dans les motifs ne peut excercer aucune influence sur le jugement, si le dispositif est conforme à la loi. Helie l. VII et VIII, n°. 2948.

kunnen zijn geschonden, wanneer de motieven voor eene gegeven beslissing geheel ontbreken, terwijl de meerdere of mindere duidelijkheid der motieven of het minder afdoende der beweegredenen geen schending van die artikelen kan opleveren [1]).

Wij herhalen de vraag: welk is dan de waarborg der verplichte motiveering in ons recht? Van een algemeen vereischte, een grondwettig beginsel, beperkt haar de Jurisprudentie tot de uiteenzetting van het wettelijk bewijs. En ook daar nog is hij zuiver formeel. Slechts gelden de voorschriften der quantiteit, terwijl uitdrukkelijk is uitgemaakt dat op de qualiteit niet mag gelet worden. Daardoor werkt zij eerder belemmerend, dan dat zij tot waarborg strekt. De rechter die zich in zijn werkkring de handen ziet gebonden door de bepalingen der wettelijke bewijsleer, moet zijne motiveering daarnaar inrichten, en zorgvuldig geen van aan den eisch der wet voldoende gronden vergeten, al zijn degene die hij aanvoert nog zoo onbeduidend of duister. Terecht heeft Mr. S. P. Lipman [2]), gewaarschuwd voor het gevaar dat lag in deze opvatting der motiveering: „Belangrijk is het vereischte dat het arrest met redenen zal zijn omkleed; belangrijk — indien althans de bedoeling des wetgevers door de regterlijke

---

1) Arr. v. 28 Aug. 1858. t. a. p. ad. art. 211, n°. 40 seqq. — Cass. 19 Mai 1848 ssqq. Qu'il ne faut pas confondre le défaut de motifs et les motifs exprimés qu'implicitement. Les motifs implicites sont ceux qui, donnés sur un chef, repondent à un autre, ou qui sont compris dans une déclaration générale, ou qui resultent de la disposition même qui statue la demande; ces motifs, *quoiqu'il soit préférable qu'ils soient énoncés clairement*, *sont en général considérés comme suffisants*.

2) Wb. v. Strv. ad. t. 5 pag. 64.

magt wordt opgevolgd, en bij de toepassing in geene onnutte papierstelling ontaardt." — Maar wij vragen of de verplichting tot motiveering in dienst van eene wettelijke bewijsleer, niet dikwijls zoodanige „onnutte papierstelling" met zich brengt.

HOOFDSTUK II.

Het belang der motiveering.

In het vorige hoofdstuk hebben wij gezien welke plaats de motiveering in ons recht bekleedt; en wel in de eerste plaats de beteekenis uiteengezet van art. 156 Gw., dat voorschrijft dat alle vonnissen de gronden moeten vermelden waarop zij rusten. Hoewel uit de aangehaalde historische argumenten blijkt, dat de motiveering in dat artikel bedoeld, niet overeenstemt met de woordelijke beteekenis der gebezigde uitdrukking „de gronden vermelden", en dus op de duidelijkheid van dat grondwettig voorschrift wel wat valt af te dingen, blijft het altijd een open vraag, onafhankelijk van de juiste beteekenis der woorden, of een dergelijke bepaling, die het vermelden van welke gronden dan ook waarop een rechterlijke uitspraak rust, gebiedt, wel in een grondwet behoort te staan, — althans of ze er wel zoo absoluut in moet zijn neergeschreven, dat het toelaten van uitzonderingen door den gewonen wetgever uitgesloten is.

In een volgend hoofdstuk bespreken wij de wensche-

lijkheid van zoodanige uitzonderingen op processueele gronden. Hier, waar de beteekenis en het belang der motiveering in het algemeen werden besproken, doet zich echter de vraag reeds voor, of misschien uit een constitutioneel oogpunt, absolute vermelding van de bedoelde verplichting in de Grondwet noodzakelijk is.

Wat is de grond der verplichting tot motiveering? Het is de wenschelijkheid dat de rechter gedwongen worde rekenschap te geven zijner uitspraak en — waar tevens het beginsel der openbaarheid geldt — dat hij die rekenschap geve ten aanhoore van ieder. De motiveering toch is de opgave der feitelijke en wetenschappelijke gronden waarop de uitspraak rust, onverschillig of men met de Grondwet voornamelijk de laatste op het oog heeft, en vooral ter wille van de qualificatie van het misdrijf de motiveering voorschrijft; of met de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering vooral het licht laat vallen op het feitelijk element, en slechts motiveering verlangt van het wettelijk bewijs van feit en schuld.

De motiveering heeft dan ten doel een waarborg op te leveren voor de deugdelijkheid en bovenal voor de degelijkheid en den ernst der rechtspraak. De verplichting tot zoodanige verantwoording kan nu, volgens sommigen, uit verschillend oogpunt worden beschouwd. Ze kan volgens hen vooreerst eene verantwoording beoogen van den rechter aan den *Staat*, die hem met de rechtsprekende macht heeft bekleed. In dat geval zou de motiveering een constitutioneel beginsel zijn en dus absoluut moeten worden gehuldigd. Zachariae [1]) zegt hieromtrent: „Ueberdiesz könnte

1) Zachariae, die Gebrechen u. Reform des Deutschen Strafprozesses pag. 50.

eine solche Verpflichtung zur Abgabe von Entscheidungsgründe, nach dem Wesen des Untersuchungs-Prinzips nur etwa im Sinne einer Rechtfertigung des Inquirenten gegen seinen Vollmacht und Gewaltgeber, begründet werden."

Hier tegenover stelt men dan meer in overeenstemming met wat er accusatoir is in onze tegenwoordige rechtspleging, dat de motiveering eene verantwoording zou wezen van den rechter tegenover de dadelijk belanghebbenden bij de uitspraak en wel vooral tegenover den beschuldigde.

O. i. bestaat echter voor eene dergelijke tegenstelling geen goede grond. In zoover als de motiveering een waarborg oplevert voor de deugdelijkheid der rechtspraak is ze dit in ieder concreet geval tegenover de daarbij onmiddelijk betrokkenen, maar is ze het tegelijk in het algemeen tegenover de geheele gemeenschap. Terecht wordt dan ook in de Memorie van Toelichting tot het ontwerp van den minister Godefroi [1]) volstrekt niet gewaagd van eene verantwoording des rechters aan den Staat of aan bepaalde personen, maar van een middel „tot versterking van het vertrouwen in onbevangen oordeelvelling". En te eng schijnt ons nog de opvatting van v. Holtzendoff [2]): „Entscheidungsgründe dienen zur Rechtfertigung der Entscheidungen; sie bilden eine Garantie dafür dasz das Gericht den konkreten Fall sorgfälltig geprüft, und setzen den Betheiligten in den Stand, Entscheidungen anfechten zu können".

Maar terwijl wij nu de bedoelde tegenstelling verwerpen en met eene ruime opvatting van den waarborg der moti-

---

1) Memorie v. Toelichting. pag. 152.

2) Rechtslexicon 690 I, 1. v. Entscheidungsgründe.

veering mede gaan; terwijl wij niets hebben tegen den uitroep van Faustin Helie [1]: „C'est le principe de droit public qui est la première de toutes les garanties qui entourent les jugements", en gaarne met het fransche hof van cassatie [2]) van de motiveering spreken als van „l'un des principes les plus importants de notre droit public," — is daarmede nog niet gezegd, dat de motiveering een staatsrechterlijk beginsel zou zijn, door de Grondwet absoluut voor te schrijven. Volkomen terecht zegt prof. M. S. Pols [3]): „Het absolute gebod van schriftelijke gemotiveerde vonnissen als een waarborg te beschouwen, die door den grondwetgever moet worden beschermd tegen allen inbreuk door den gewonen wetgever, ook al wordt deze inbreuk door overwegende processueele gronden gevorderd, is eene onmogelijkheid." De verplichting tot motiveering beoogt uitsluitend handhaving eener goede rechtspleging, bescherming van hen wier belangen daarbij betrokken zijn. Maar dan draagt die regel ook een bepaald processueel karakter, dan kan in beginsel de toelaatbaarheid van uitzonderingen, wanneer daarvoor processueele gronden pleiten, niet uitgesloten zijn. En dan erlangt de vraag, of de Grondwet hierover eene bepaling moet inhouden, een ander aanzien. Stond de keus tusschen opneming eener *absolute* verplichting tot motiveering in de Grondwet of volkomen vrijheid van den wetgever; dan zou o. i. zonder twijfel het laatste te verkiezen zijn. Maar wil men naast de erkenning van het beginsel in de Grondwet den gewonen wetgever de

1) Traité de l'instruction criminelle, n°. 2704 t. VI.
2) Cassation 4 Août 1837. Bull. n°. 223.
3) Themis 1884. Juli, n°. 3, pag. 402.

vrijheid laten om op processueele gronden uitzonderingen op dat beginsel toe te laten, dan is ook o. i. tegen zoodanige grondwettige bepaling geen bezwaar: Integendeel. Dan zou zoodanige bepaling aanbeveling verdienen, te eerder in eene Grondwet als de onze, waar ze nu eenmaal eene historische beteekenis heeft.

Als processueele regel is dus, gelijk wij zagen, de motiveering van groote beteekenis, alhoewel in ons recht altijd slechts uitgewerkt is de motiveering der schuld. Wij hebben in het Eerste Hoofdstuk duidelijk gemaakt dat in het bestaande recht de motiveering zich tot de schuldvraag beperkt.

Maar ook is bij de voorgestelde veranderingen der strafrechtspleging en der bewijstheorie altijd de motiveering daarbij behandeld, en als een aanhangsel der bewijsleer beschouwd. Inderdaad is ook voornamelijk en in de eerste plaats bij de behandeling der schuldvraag de motiveering van het vonnis belangrijk.

De aard van de motiveering der schuldvraag hangt natuurlijk geheel af van de bewijsleer. Wij zagen reeds uit het voorbeeld van onze wetgeving, wat bij eene wettelijke bewijstheorie het vereischte der motiveering beteekent; — wat zal de motiveering opleveren bij eene vrije bewijstheorie?

Is bij eene vrije bewijstheorie eene motiveering wel mogelijk? Oppervlakkig zou men geneigd zijn deze vraag ontkennend te beantwoorden; en werkelijk is langen tijd dit de heerschende opinie geweest. De vrije bewijstheorie, de leer der conviction intime en de instelling der Jury werd aan den eenen kant gesteld, en de wettelijke bewijsleer met vaste rechters daartegenover.

Niets is echter grooter dwaling. De motiveering verandert wel is waar van gedaante, al naarmate zij wordt vereischt bij eene wettelijke of vrije bewijstheorie, maar in den aard der zaak is zij daarvan volkomen onafhankelijk. Het grootste bewijs hiervoor is dat de beide bewijstheoriën voorkomen met of zonder de motiveering. Zoo treffen wij de vier volgende combinaties aan:

a) *Wettelijke bewijstheorie met verplichte motiveering.* De leer van ons Wb. v. Sv. art. 211 j°. 427.

b) *Wettelijke bewijstheorie zonder motiveering.* De Engelsche Jury van veroordeeling.

c) *Vrije bewijstheorie met verplichte motiveering.* Het stelsel van den Code d'Instruction Crim.; de leer der conviction raisonnée, Oostenrijk, Deutsche Strafprocesordn., ontwerp Wetb. van Strafvordering Godefroi—Olivier.

d) *Vrije bewijstheorie zonder motiveering.* De leer der conviction intime der Jury van het vasteland.

De verwarring van denkbeelden die het vereenzelvigen der Jury met de vrije en der vaste rechters met de wettelijke bewijstheorie ten gevolge had, is algemeen geweest.

Bij de vaststelling van ons Wb. v. Sv. zat deze verkeerde meening voor. „Quelques-uns persistent à croire que le jugement par Jury sera préférable. Néanmoins la majorité des membres de la section se prononce pour le système des preuves légales proposé; même quelques-uns de ceux qui préfèrent le jugement par Jury adhèrent à cette opinion, pour le cas où le Jury ne serait pas rétabli" [1]).

1) Voorduin VII, pag. 62.

De wettelijke bewijstheorie wordt hier dus beschouwd in tegenstelling met de leer der Jury.

Inderdaad is het moeielijk een enkele reden te vinden, waarom niet aan de Jury, maar wel aan de rechtsgeleerde rechters een leiddraad ter verkrijging hunner overtuiging in den vorm eener wettelijke bewijstheorie zou gegeven zijn. Voor het tegenovergestelde zou veel meer te zeggen wezen. Ongetwijfeld toch zal de behoefte aan een dergelijke leiddraad zich meer doen gevoelen bij het Jurylid, dat door het lot is aangewezen, dan bij een rechter die niet alleen in de studie der rechtswetenschap is doorgedrongen, maar voor wien de rechtspraak levenstaak is.

Het onderscheid tusschen beider rechtspraak is ook niet te vinden in den aard der bewijsleer, maar het groote verschil is de mogelijkheid der motiveering, die wèl bestaat bij den vasten rechter, maar niet bij de Jury.

Mr. S. P. Lipman drukt dit beginsel zeer kernachtig uit in zijne aanteekeningen bij de uitgave van het Wb. v. Strafvordering [1]: „Dit voordeel (de motiveering), hetwelk de Nederlandsche wetgeving boven de ..... Fransche voor den verdachte schijnt aan te bieden, wordt echter rijkelijk opgewogen door ...... de instelling van gezworenen, gelijk die in Frankrijk plaats vindt.”

Bluntschli [2]) wijst er evenzeer op dat het verschil tusschen de Jury en vaste rechters onafhankelijk is van de vraag omtrent de bewijsleer, maar dat in de motiveering het verschilpunt ligt: „Auch da, wo die Entscheidung über die Wahrheit der Thatsachen nicht Ge-

1) Mr. S. P. Lipman, Wtb. v. Sv. 1842. pag. 212.
2) Bluntschli, Staatswörterbuch. i. v. Beweis.

schwornen anheimgegeben ist, sondern dieselbe rechtsgelehrte Richter zusteht, sind diese an ihre Ueberzeugung verwiesen; haben jedoch Rechenschaft über die Gründe ihrer Entscheidung in den Motiven zu ihren Erkenntnissen zu geben."

De onmogelijkheid der motiveering is dan ook voor velen een hoofdargument tegen de Jury [1]: „Die Sprüche der Geschwornen enthalten keine Entscheidungsgründe, was vielfach als ein wesentlicher Nachtheil des Schwurgerichts betrachtet wird" [2]. „Das einzelne Bedenken, das sich vom Juristischen Standpuncte gegen die Urtheils Jury erheben lässt, bezieht sich auf ihre Freiheit von der Verpflichtung Entscheidungsgründe anzugeben [3].

Ook mr. J. A. Levy is dit gevoelen toegedaan. In de Juristenvergadering van 1882 zegt hij, dat vraagstuk 5 (luidende: Behoort in ieder geval de beslissing omtrent het bewijs zoo van het misdrijf als van de schuld, te

---

1) Faustin Hélie daarentegen ziet in het ontbreken der motieven bij de uitspraken der Jury een heilzamen waarborg dat het vonnis de uitdrukking der waarheid zij. — «Qui leur demande-t-on? Leur simple opinion sur l'existence du fait: *point de motifs*, car la nécessité d'expliquer leur vote en gênerait la liberté; mais l'expression naïve de leur conviction intime. Or n'y a t-il pas lieu de croire que cette conviction, ainsi recueillie dans les consciences et aussi simplement exprimée, qu'aucun interêt n'obscurcit, qu'aucune passion ne trouble, qu'aucune habitude ne refroidit, et que la hauteur de leur mission affermit contre toute crainte, sera l'expression de la verité? — Ontdaan van den waarborg die de motiveering aanbiedt; overgeleverd aan rechters, wel is waar niet refroidis par l'habitude, maar waarschijnlijk wel troublés par les passions of obscurcis par l'intérêt, zou de uitspraak der Jury de uitdrukking der waarheid zijn? Een enkele vrijspraak als die van Mme. Clovis Hughes, is voldoende om aan die snorkende lofspraken van de voorstanders der Jury alle knaleffekt te benemen.

2) Holtzendorff. Rechtslexicon dl. 1, p. 693 i. v. Entscheidungsgründe.

3) Bluntschli. Staatswörterbuch pag. 365 i. v. Schwurgericht.

4) Handelingen der Ned. Juristen-Vereeniging 1882, dl. 2, pag. 169.

worden gemotiveerd?) bevestigend dient beantwoord te worden, *omdat daardoor de afschaffing der wettelijke bewijstheorie scherp tegenover de aanneming eener Jury te staan komt.* In diezelfde vergadering legde de heer Levy nogmaals den nadruk op de motiveering, als kenmerkende het verschil tusschen Jury en vaste rechters. „Het kenmerk der Jury is hare onverantwoordelijkheid" [1]); en „vraagpunt 5 schijnt mij toe dit debat te domineeren" [1]).

En toen in de Juristenvergadering van 1884 de motiveering ter sprake kwam vond zij in Mr. Levy haar warmsten verdediger: „Geen duim van dien grond! Geen steen van die vesting!" [2]) De groote tegenstander der Jury [3]) zoekt dus niet in de wettelijke bewijstheorie, welke hij verwerpt, maar in de motiveering der vonnissen het groote voordeel van de rechtspraak door rechtsgeleerde rechters boven die door de Jury.

Het is hier de plaats niet de waarde der Jury te schatten en een oordeel uit te spreken omtrent het al dan niet wenschelijke dier instelling. Het zij genoeg, gewezen te hebben op den invloed welken die rechtspraak op de motiveering van feit en schuld uitoefent. Deze kan slechts voorkomen bij rechtsgeleerde rechters, en is, wij zagen het, onafhankelijk van het bestaan eener vrije of wettelijke bewijsleer. Echter oefent de bewijsleer een overwegenden invloed uit op den aard der motiveering.

Bij eene wettelijke bewijstheorie treedt zij zeer sterk op den voorgrond. Zij is het eenige middel van contrôle of

---

1) T. a. p. pag. 219.
2) Handelingen der Ned. Juristen-Vereeniging 1884, deel 2 p. 215.
3) De Jury. Brochure van Mr. J. A. Levy.

er van geen verboden bewijsmateriaal is gebruik gemaakt, en tevens of het wettelijk bewijs aanwezig is. Wij hebben hierboven gezien hoe de motiveering een ruim veld opent voor cassatiën wegens schennis der vormen; hoe de aanvoering van één onwettig bewijsmiddel, het geheele vonnis vitieert; hoe de bewijsmiddelen op juiste wijze moeten zijn omschreven, — maar aan den anderen kant hoe weinig van beteekenis inderdaad de motiveering is, zoodat cassatie niet mogelijk is op onvoldoende of onduidelijke motieven, en op het logische verband tusschen motieven en beslissing geen acht mag worden geslagen.

Bij eene vrije bewijstheorie valt de formeele kracht der motiveering weg. Dit geeft het groote voordeel dat daardoor voorkomen worden de tallooze cassatieprocessen wegens onvoldoende motiveering, die de Hooge Raad tot „redacteur-corrigeur" [1]) der vonnissen maken. Chicanes, letterzifterij zijn de treurige gevolgen van het eindeloos formalisme eener wettelijke bewijsleer, en bijgevolg van het formalisme der motiveering.

Aan den anderen kant verliest bij een vrije bewijstheorie de motiveering nu ook de positieve kracht van een wettelijk middel van contrôle. Zonder wettelijke bewijsmiddelen toch kan de motiveering moeielijk iets anders beteekenen dan het geven van een moreelen waarborg voor deugdelijke oordeelvelling.

Bij de leer der conviction intime houdt daarmede het voordeel der motiveering op; echter bij het stelsel der conviction raisonnée dat in den laatsten tijd veelal ten grondslag ligt aan de bewijsleer der strafproceswetgevin-

1) Handelingen Jur. Verg. 1884, dl. 2, Mr. G. A. v. Hamel.

gen [1]) en dat bij eventueele wijziging van ons Wb. v. Strafvordering zeer veel kans heeft ook bij ons te worden ingevoerd [2]) bekleedt de motiveering wederom een rol, zooal minder voornaam dan bij de wettelijke bewijstheorie, dan toch van zeer gewichtigen aard.

De leer der conviction raisonnée vinden wij zeer goed geformuleerd in het ontwerp Godefroi (art. 90 tit. 7).

„Wordt de beklaagde schuldig verklaard, het vonnis drukt bovendien het misdrijf uit met alle omstandigheden, die, volgens de wet aanleiding geven tot verzwaring of verlichting van straf, en houdt de artikelen der wet in, waarop de veroordeeling berust.

Het wijst telkens elk der middelen aan waardoor de rechter tot de overtuiging is gekomen dat het ten laste gelegde feit werkelijk is gepleegd, en dat het is gepleegd door den beklaagde.

Is de rechter tot die overtuiging gekomen door verschillende omstandigheden in haar onderling verband te beschouwen, het vonnis wijst elk der middelen aan, waardoor de rechter tot de overtuiging is gekomen van het bestaan van elk der omstandigheden."

De eerste alinea van dit artikel schrijft de qualificatie voor van het misdrijf. Zij behelst dezelfde vereischten die de grondwet van 1815 voor de strafvonnissen stelde,

---

1) Strafprozesordnung für das D. Reich v. 1 Februar 1877, §§ 260, 266, 267. Oesterreichische Straffpr. O. v. 23 Mei 1873, artt. 258, 270. Echter met eenig verschil.

2) De vergadering der Ned. Juristen-Vereeniging van 1882 verwierp met 36 tegen 24 stemmen de beginselen van ons Wb. art. 427 ssqq., en nam zonder hoofdelijke stemming de verplichte motiveering aan.

en die de Gw. van 1848 voornamelijk bedoelt te stellen [1]).

De eigenlijke motiveering van feit en schuld wordt voorgeschreven in de twee volgende alinea's. Er moet rekenschap worden gegeven van de middelen waardoor de overtuiging van het bestaan van feit en schuld is verkregen. Het wetboek echter geeft niet deze middelen aan, maar laat ze aan den rechter ter beoordeeling over.

In de memorie van toelichting op voormeld art. 90 wordt dan ook gezegd: De regeering vertrouwt dat op deze wijze elke vrees voor lichtvaardige oordeelvelling moet wijken, zonder dat de talrijke bezwaren blijven bestaan, aan elke wettelijke regeling van het bewijs verbonden.

---

1) § 266 der S. P. O. voor het Duitsche rijk behelst eene meer uitgebreide opsomming van de punten waarvan de motiveering noodig is.

Wird der Angeklagte verurtheilt, so müssen die Urtheilsgründe die für erwiesen erachteten Thatsachen angeben, in welchen die gesetzlichen Merkmale der strafbaren Handlung gefunden werden. Insoweit der Beweis aus anderen Thatsachen gefolgert wird, sollen auch diese Thatsachen angegeben werden.

Waren in der Verhandlung solche vom Strafgesetze besonders vorgesehene Umstände behauptet worden, welche die Strafbarkeit ausschlieszen, vermindern oder erhöhen, so müssen die Urtheilsgründe sich darüber aussprechen, ob diese Umstände für festgestellt oder für nicht festgestellt erachtet werden.

Die Gründe des Strafurtheils müssen ferner das zur Anwendung gebrachte Strafgesetz bezeichnen und sollen die Umstände anführen, welche für die Zumessung der strafe bestimmend gewesen sind. Macht das Strafgesetz die Anwendung einer geringeren Strafe von dem Vorhandensein mildernder Umstände im allgemeinen abhängig, so müssen die Urtheilsgründe die hierüber getroffene Entscheidung ergeben, sofern das Vorhandensein solcher Umstände angenommen, oder einem in der Verhandlung gestelltem Antrag entgegen verneint wird.

Wird der Angeklagte freigesprochen, so müssen die Urtheilsgründe ergeben, ob der Angeklagte für nicht überführt, oder ob, und aus welchen Gründen die für erwiesen angenommene That für nicht strafbar erachtet worden ist.

Deze bewijsleer houdt het midden tusschen de leer der conviction intime en de wettelijke bewijstheorie.

Van de laatste verschilt zij vooral hierin, dat in het stelsel der conviction raisonnée het wetboek geene opgave bevat van bewijsmiddelen, waardoor de niet daarbij opgenoemde ongeoorloofd zijn. Hoogstens mag het wetboek bepalingen bevatten waarvoor gezorgd wordt, dat de rechter alleen oordeelt op de feiten van het proces, b.v. op niet voorgelezen stukken, of op omstandigheden die niet ter terechtzitting gebleken zijn [1]). Ook ware uitsluiting van het getuigenis van sommige personen met dit stelsel wel te vereenigen.

Het verschil met de leer der conviction intime is moeielijker te vinden. Bij alle drie bewijsleeren komt het ten slotte op des rechters overtuiging aan om te beslissen. Het verschil is gelegen in de meerdere of mindere mate van vrijheid in de wijze waarop die overtuiging mag verkregen worden. Bij de wettelijke bewijstheorie mag dit slechts geschieden door middel van bepaalde in de wet aangeduide bewijsmiddelen; bij de theorie der conviction raisonnée slechts door bewijsmiddelen door wetenschap en ervaring als geldig erkend, en bij de leer der gemoedelijke overtuiging wordt niet gevraagd naar de middelen waaruit de overtuiging is geput.

Bauer zegt [2]): Die rechterliche Gewissheit ist namlich durch objective allgemein giltige Beweisgrunde bedingt, welche jeden unbefangenen Urtheilsfähigen zu überzeugen

---

1) Ontw. Godefroi, artt. 40, 2de lid; 75 en 89, in verband met art. 92, titel 7.

2) Theorie des Anzeigen Beweises S. 3. 6.

geëignet sind, und von denen man sich selbst und anderen bestimmte Rechenschaft zu geben vermag. Das subjective Fürwahrhalten hingegen, beruht auf solchen Gründen welche die individuelle Ueberzeugung des Einzelnen zu bestimmen vermögen. Es können und werden dies zwar auch objective, zugleich jedoch blos subjective nur individuell giltige Gründe sein. Diese beruhen daher mitunter nicht im klaren bestimmten Bewusztsein und lassen folglich keine genaue Angabe zu. Zwar wird auch bei Würdigung der objectiven Beweisgründe die Individualität des Beurtheilenden nicht ohne Einflusz sein; allein derselbe hat auch bestimmte Anhaltpuncte und Grenzen welche diesen Einfluss beschränken, hieran fehlt es aber beim subjectiven Fürwahrhalten, bei welchem daher vieles van Zufälligkeiten abhängt; insbesondere theils von der Individualität, theils von der augenbliklichen Gemüthsstimmung, theils von der Macht der öffentlichen Meinung."

De hier omschreven bewijsleer vordert dus dat de overtuiging omtrent het vaststaan van feit en schuld verkregen zij door „algemeen geldende bewijsgronden". Het is niet mogelijk deze algemeene omschrijving in een limitatief op te vatten opsomming der bewijsmiddelen in het wetboek op te nemen; deze opsomming zou altijd enunciatief moeten zijn en hoogst onvolledig; echter is het, gelijk ook het ontwerp Godefroi werkelijk deed, volstrekt niet onmogelijk gemaakt dat de wet eene negatieve bepaling inhoudt, waarbij aan absoluut onbruikbare bewijsmiddelen, op de wijze als boven, blz. 44, vermeld, de eigenschap wordt ontzegd om bij te dragen tot de rechterlijke overtuiging.

De motiveering levert dan nog in dat geval den positieven waarborg op, dat van die verboden bewijsmiddelen geen gebruik wordt gemaakt. Dit positieve voordeel der motiveering, dat als formeel vereischte dezelfde gebreken en aanleiding tot misbruik vertoont als de motiveering bij eene wettelijke bewijstheorie, treedt echter hier op den achtergrond, terwijl het bij de leer van het wettelijke bewijs zoozeer de geheele motiveering beheerscht, dat de meer algemeene voordeelen geheel door de praktijk worden weggecijferd. Wij zagen dit in de uiteenzetting van den toestand in ons recht, in het Eerste Hoofdstuk.

In de memorie van toelichting van meergemeld ontwerp Godefroi, wordt dan ook deze positieve waarborg der motiveering terecht onder de voordeelen die de motiveering aanbiedt in de derde en laatste plaats genoemd. De voordeelen der motiveering bij het stelsel der conviction raisonnée worden daar als volgt opgegeven:

„De meening, dat motiveering van de wijze waarop de overtuiging van schuld is verkregen, niet zou kunnen passen in een stelsel, dat geene wettelijke bewijstheorie erkent, komt niet juist voor. Dat bij eene rechtspraak met gezworenen zoodanige motiveering achterwege blijft, ligt in den aard der zaak; maar niets schijnt te verhinderen, dat, ook in het voorgedragen stelsel, de rechter, evenals thans, bij zijn vonnis rekenschap geve, hoe hij tot die overtuiging is gekomen. De voordeelen, daaraan verbonden, zijn drieërlei:

Vooreerst strekt zoodanige motiveering tot versterking in het vertrouwen in onbevangen oordeelvelling, tot wering van de vrees, dat de rechter op een door niets gewettigden indruk schuld zal aannemen.

Ten tweede geeft zij meer kracht aan het hooger beroep, wanneer men den hoogeren rechter kan wijzen op de zwakheid van datgeen waarop de eerste rechter zijne overtuiging heeft gegrond.

Ten derde biedt zij de gelegenheid aan om ook in cassatie de nietigheid voor te stellen, wanneer de rechter zijne overtuiging heeft gegrond op middelen, die volgens de wet daartoe geen grondslag konden aanbieden [1]).

Terecht is in de eerste plaats genoemd de waarborg voor onbevangen oordeelvelling: dat toch is de groote moreele kracht van de motiveering. Deze moet uit het vonnis doen zien dat „volgens de wetten van het denkvermogen" [2]) recht is gedaan op eene „subjective Gewissheit" en niet op „Fürwahrhalten", en dat dus niet, rekening houdende met eene overtuiging die niet verkregen is door wetenschappelijke middelen, de schuld al dan niet voor bewezen is aangenomen. — En ook bij het niet bewezene der schuld zijn dezelfde waarborgen vereischt. „Der Richter ist die Thatsachen der Unschuld und der Entschuldigung, mit eben der Genauigkeit darzulegen und zu erörteren verbunden als die Thatsachen der Schuld [3]). Een vrijspraak kan even goed als eene veroordeeling steunen op eene miskenning der wetenschappelijke bewijsmiddelen. De motiveering die vóór alles een moreelen waarborg beoogt, moet om dezelfde redenen plaats hebben bij de eene als bij de andere. De schijn eener dergelijke miskenning moet zelfs vermeden worden.

---

1) Ontw. Godefroi 1862. Mem. v. Toel. op art. 75, n°. 7.

2) De uitdrukking is van Mr. J. A. Levy.

3) Bluntschli, Staatswörterbuch. i. v. Beweis.

Het valt niet te ontkennen dat, op zich zelve beschouwd, de motiveering uit dit oogpunt niet veel waarborg aanbiedt. De mindere of meerdere ernstige en deugdelijke toepassing dier wetenschappelijke regelen is geheel aan den rechter overgelaten. Slechts aan het volstrekt ontbreken der motiveering kan eenig rechtsgevolg verbonden zijn. Hier staan wij echter op het zelfde standpunt als bij ons, waar de wettelijke bewijsleer geldt. Ook aan onvolledigheid en onjuistheid der motiveering is geen rechtsgevolg verbonden. Dit nadeel heeft deze motiveering met gene gemeen. Bij eene wettelijke bewijsleer maakt echter de motiveering aanspraak op het geven van positieven waarborg, en schiet zij jammerlijk tekort: Bij het stelsel der conviction raisonnée blijft zij, ook in deze noodzakelijke onvolledigheid, zich zelve gelijk. — Veel, ja alles hangt hier van de bekwaamheid en den ijver des rechters af: Maar tot eene deugdelijke rechtspraak behooren in de eerste plaats bekwame en eerlijke rechters, en veel kan aan hen worden overgelaten. De klachten over verwaarloozing der motiveering zijn bij ons dan ook gering; en men kan gerust zeggen dat de eenige oorzaak die de motiveering wel eens minder nauwkeurig doet zijn, in de betreurenswaardige kolossale hoeveelheid strafzaken te vinden is, die het geregeld en deugdelijk werken voor menigen rechter onmogelijk maakt.

Zoodra men de motiveering, zooals feitelijk bij ons voornamelijk plaats heeft, bezigen wil als contrôlemiddel in de hand van den cassatierechter over het gebruik der wettelijke bewijsmiddelen, is zij ontoereikend.

Een paar voorbeelden om dit duidelijk te maken. Eén onwettig bewijsmiddel vitieert het geheele vonnis. Stel

nu dat juist dit bewijsmiddel overwegend is geweest tot de vestiging van 's rechters overtuiging der schuld. Om nu volgens zijn overtuiging te oordeelen mag de rechter geen gebruik maken van het middel dat hem overtuigd heeft, maar moet hij òf naar andere, wettelijke, bewijsmiddelen omzien, die in waarheid niet bij machte zijn geweest zijne overtuiging te vestigen, òf een vrijspraak uitspreken. Tegenover dergelijke leugenachtige motiveering of onrechtvaardige vrijspraak is de cassatie machteloos.

Niet minder sprekend is het voorbeeld door Prof. v. Hamel aangehaald op de vergadering der Juristenvereeniging van 1882 te Maastricht: „Wanneer ik verdacht word van een diefstal die dezer dagen te Maastricht is gepleegd, en de rechter veroordeelt mij, alleen op grond der aanwijzingen dat één getuige mij Donderdag in Maastricht heeft gezien, een ander Vrijdag en een derde heden, dan kan de Hooge Raad daaraan niets doen."

De motiveering is niet bij machte meer te geven dan een moreelen waarborg, en deze waarborg is van niet geringe waarde. Wordt van haar meer verwacht, dan wordt zij onrechtvaardig en onvolledig, — een misvormd en verminkt beeld. De motiveering is het beeld van den gedachtengang die leidt van feit tot schuld. Strekt zij alleen tot moreelen waarborg, dan kunnen de lijnen harmonisch en het geheel afgewerkt zijn; maar zoodra haar tot in bijzonderheden door de wet positieve eischen zijn gesteld, dan moet zij passen in het enge keurslijf der wettelijke bewijstheorie en wordt misvormd en verwrongen, en valt ze waar het vrijspraak geldt, geheel weg.

Het in de tweede plaats genoemde voordeel dat de motiveering aanbiedt is evenmin als het eerste van positieven

aard. Ten opzichte van den appèlrechter bekleedt zij slechts een ondergeschikte rol, echter is zij niet van alle belang ontbloot. Terwijl de Hooge Raad slechts op de beoordeeling van het rechtspunt mag letten, en de schennis der vormen hem een open veld voor spitsvondige cassatiën oplevert, is de appèlrechter verplicht het geheele strafgeding op nieuw te onderzoeken. De motiveering is dus lang niet de eenige wegwijzer voor den appèlrechter. Echter valt niet te ontkennen dat het eenige voordeel dat de motiveering aanbiedt met het oog op den rechter in hooger beroep in veel ruimer mate op den voorgrond treedt bij eene vrije dan bij eene wettelijke bewijstheorie. De motiveering kan den rechter in 2de instantie wijzen op de zwakheid van datgeen waarop de eerste rechter zijne overtuiging heeft gegrond. Dit is nu wel eenigermate ook het geval bij een wettelijke bewijstheorie, maar niet zoo sterk als bij een vrije. Dan toch zal de eindelooze verscheidenheid van bewijsmiddelen, en de wijze waarop die de overtuiging der schuld bij den rechter in eersten aanleg hebben kunnen tot stand brengen, meer dan wanneer die middelen slechts in beperkten getale en besnoeid kunnen voorkomen, een duidelijke voorlichting voor den appèlrechter zijn. Voortbouwende op de in het vonnis aangehaalde gronden zal de rechter in tweede instantie ze naar waarde schatten niet alleen, maar allicht daaruit andere afleiden, en zoodoende medewerken tot waarborg voor rechtvaardige rechtspraak.

Ten opzichte der cassatie, wij hebben het reeds hierboven aangehaald, levert in zoover als cassatie mogelijk is, de motiveering positieven waarborg op. Bij eene wettelijke bewijstheorie treedt dit voordeel der motiveering

op den voorgrond. Maar daar motiveering hier slechts een formeel vereischte is, wordt ook bij de toepassing van dat rechtsmiddel slechts op den vorm gelet. Bij het stelsel der conviction raisonnée is cassatie wegens onvolledige motiveering niet mogelijk; maar dit is bij een wettelijke bewijstheorie evenmin het geval. En ook bij eene vrije bewijsleer kan, gelijk de memorie van toelichting van het ontwerp Godefroi aangeeft, cassatie bij het gebruik van absoluut verbodene bewijsmiddelen evengoed voorkomen.

Stonden we uitvoerig stil bij de waarde der motiveering van feit en schuld, bepaald in verband met de leer van het bewijs, een enkel woord nog over het belang der motiveering van qualificatie en straf.

De motiveering der qualificatie is natuurlijk van de bewijsleer onafhankelijk. De „uitdrukking en omschrijving van de misdaad" was geëischt in de Grondwet van 1815 en de vroegere. Bezwaarlijk zou dit de motiveering der qualificatie kunnen genoemd worden. Een eigenlijke motiveering zou moeten bestaan uit eene opgave der wetenschappelijke gronden, die den rechter doen besluiten om uit het verband van de feiten en de wet tot eene bepaalde qualificatie te geraken. Wij zagen dit reeds in het eerste Hoofdstuk. Maar, ad impossibilia nemo tenetur, en de onmogelijkheid om hier bij de wet eene motiveering te vorderen is dan ook de reden dat deze niet wordt vereischt.

De motiveering der qualificatie is evenals die der straf van groot belang. Wel degelijk zou deze motiveering een goeden waarborg aanbieden voor deugdelijkheid, degelijkheid en ernst der rechtspraak. Daardoor zou uit het vonnis

blijken van de wetenschappelijke waarde der uitspraak evenals van de rechtvaardigheid in het toemeten der straf.

Maar deze hoogst nuttige motiveering is onmogelijk voor te schrijven. Waar toch zou de grens zijn voor de meerdere of mindere wetenschappelijkheid of rechtvaardigheidszin van den rechter, opdat de Hooge Raad zijn „gewogen en te licht bevonden" uitspreke?

Hetzelfde geldt voor de motiveering der straf. Ook hier komt in ons recht deze motiveering neder op de omschrijving van de wettelijk verzwarende omstandigheden en van de middelen waardoor deze bewezen zijn, en valt zij dus samen met de motiveering van het feitelijk element en van de schuld. Dat de opsomming van „verzachtende omstandigheden" in het stelsel der strafminima bezwaarlijk motiveering kan heeten, zagen wij vroeger. Ongetwijfeld zou uitvoerige motiveering der strafmaat op zich zelve gewenscht kunnen zijn en een waarborg opleveren voor ernstige overweging van dit belangrijk deel der uitspraak. Maar die geheele bepaling der strafmaat hangt te zeer samen met het subjectieve gevoelen des rechters, die den schuldgraad of den aard der gepleegde feiten min of meer ernstig inziet, en de rechter zou zich te gemakkelijk met een enkel woord van den plicht der motiveering kunnen afmaken. dan dat een wettelijk voorschrift dienaangaande practisch iets beteekenen zou.

Bij een absoluut gebod om de qualificatie en de straf met redenen te omkleeden, zou bovendien het groote nadeel van het formalisme ook op dit gebied zich doen gevoelen. De onjuistheid en mindere mate van wetenschappelijkheid toch dezer motiveering zou *op zich zelve* geen grond tot cassatie kunnen opleveren, omdat deze

natuurlijk niet absoluut te beoordeelen is. Slechts bij geheel ontbreken der motiveering zou cassatie mogelijk zijn, en het ware voor een rechter toch wel niet moeielijk om die klip te ontzeilen.

Derhalve, ook de voorstanders quand même der motiveering moeten zich altoos tevreden stellen met eene zeer gebrekkige regeling van dit punt in het wetboek. Het geheele gebied der qualificatie, m. a. w. het wetenschappelijke gedeelte van het vonnis, valt altijd buiten het bereik van een wettelijk gebod tot motiveering, en evenzeer kan, gelijk wij zagen, het vonnis eene miskenning bevatten van de eenvoudigste regelen der rechtvaardigheid, door eene veel te lichte of te zware straf uit te spreken zonder dat in de motiveering, ook al werd die gevorderd, de minste waarborg gelegen is.

HOOFDSTUK III.

De wenschelijkheid van uitzonderingen op de verplichte motiveering.

Werd in het eerste hoofdstuk vooral de beteekenis der motiveering in ons recht uiteengezet, en in het tweede gewezen op hare beteekenis in het algemeen, dit derde hoofdstuk is vooral gewijd aan het belang dezer kwestie in verband met de eventueele wijzigingen van onze strafprocedure. De reden toch waarom de motiveering der strafvonnissen eenigzins eene question brûlante is, ligt in het feit dat in den laatststen tijd van vele zijden wordt aangedrongen op de vereenvoudiging der strafrechtspleging vooral in kleinere zaken; en dat juist het toelaten van uitzonderingen op den algemeenen regel die vervat is in art. 156 al. 1 onzer Grondwet als een der middelen wordt aangeprezen om tot die gewenschte vereenvoudiging te geraken. De mogelijkheid en wenschelijkheid dier uitzonderingen is de eigenlijke cardo quaestionis bij de behandeling der motiveering.

Het absolute voorschrift van art. 156 Gw.: „Alle von-

nissen moeten de gronden waarop zij rusten, vermelden," maakt eene bespreking van de mogelijkheid om op de verplichte motiveering der vonnissen uitzonderingen toe te laten overbodig.

Al zou uit de geschiedenis van ons artikel 156, die gelijk wij zagen, leert dat den grondwetgever niet volkomen duidelijk den omvang en de juiste beteekenis van het voorschrift voor den geest stond, misschien door min of meer gezochte redeneeringen zijn af te leiden, dat de verplichting tot opgave van gronden kon worden beperkt tot de juridische qualificatie, — de woorden van art. 156 zijn te duidelijk om er iets anders onder te verstaan dan eene algemeene verplichting tot motiveering van alle vonnissen.

Prof. M. S. Pols [1]) is evenzeer van dit gevoelen. „Over de beteekenis dier bepaling (nl. art. 156 al. 1 Gw.) bestaat verschil van gevoelen. Mijns inziens kan zij niet anders worden opgevat dan als een absoluut verbod van rechtspraak in strafzaken anders dan bij gemotiveerd vonnis."

Dat grondwetsartikel is dus de hinderpaal die in den weg staat aan hen die vereenvoudiging verlangen in de procedure door middel van het toelaten van niet-gemotiveerde vonnissen in sommige gevallen [2]). Allereerst dus is wijziging der Grondwet noodig om tot dien toestand te kunnen komen. De Grondwetscommissie van 1883 heeft echter eene wijziging van art. 156 in den door ons be-

1) Themis, Juli 1884, pag. 404.

2) We zagen in Hfdst. I dat er *feitelijk* toch uitzonderingen genoeg bestaan, zooals bij vrijspraak, bij de aanwijzing der qualificatie enz.

doelden zin niet voorgesteld. Evenmin is zij opgenomen in de regeeringsvoorstellen van 1884.

De bespreking der mogelijkheid van uitzonderingen is dus vrij wel onnoodig; tot dusverre behoort deze mogelijkheid nog tot de pia vota!

Slechts de bespreking van de *wenschelijkheid* om uitzonderingen toe te laten op de verplichte motiveering zal hier kunnen plaats vinden. Die uitzonderingen worden voorgesteld om te komen tot vereenvoudiging der strafprocedure.

Over de wenschelijkheid dier vereenvoudiging is men het algemeen eens, vooral met het oog op de procedure voor den kantonrechter.

Hoe langer hoe meer wordt de rechtsmacht van den kantonrechter uitgebreid. Behalve de vermeerdering zijner jurisdictio voluntaria vooral in het familierecht [1]), heeft ook zijne jurisdictie in strafzaken een zeer sterke uitbreiding gekregen, vooral door de wet van 1854 [2]) die verscheidene wanbedrijven onder zijne rechtsmacht bracht en last not least door de vermaarde drankwet [3]), welke alleen in staat is geweest het aantal strafzaken bij den kantonrechter meer dan te verdubbelen [4]).

Niet weinig brengen ook de gemeenteverordeningen het

---

1) Wet v. 18 April 1874 (Stsbl. nº. 68), tot overbrenging van enkele bevoegdheden der arrondissementsrechtbanken bij de kantonrechters.

2) W. v. 29 Juni 1854 (Stsbl. nº. 103), houdende uitbreiding van de rechtsmacht der kantonrechters in strafzaken.

3) W. v. 28 Juni 1881 (Stsbl. nº. 97), houdende wettelijke bepalingen tot regeling van den kleinhandel in sterken drank, en tot beteugeling van openbare dronkenschap.

4) In 1882 werden in het geheel 78.128 strafzaken bij den kantonrechter behandeld, waarvan alleen 40.578 overtredingen der drankwet: dus de groote helft!

hare bij om de reeds niet lichte taak van den kantonrechter te verzwaren. De min of meer gerechtvaardigde keuromanie die algemeen heerschende is schenkt het leven aan tal van gemeenteverordeningen waarvan de overtreders met den kantonrechter hebben af te rekenen [1]).

Terwijl nu aan den eenen kant de werkzaamheden toenemen, wordt door de wet van 9 April 1877 (Stbl. n°. 73) het aantal kantonrechters verminderd.

Geen wonder dus dat van alle zijden stemmen opgaan die verbetering van dien toestand vragen.

Is men het al eens over de wenschelijkheid dier vereenvoudiging der strafrechtspleging, geheel anders is het met de wijze waarop die gewenschte vereenvoudiging zal worden bereikt.

Toen in de jongste vergadering der Nederlandsche Juristenvereeniging deze kwestie ter sprake kwam werden hoofdzakelijk drie verschillende middelen besproken:

1°. Uitbreiding van het stelsel der vrijwillige betaling.

2°. Invoering van strafbevelen.

3°. Invoering eener meer summiere procedure voor eenvoudige zaken.

Eerstgenoemde wijze van vereenvoudiging werd vooral aangeprezen in het praeadvies van Jhr. Mr. J. P. van Swinderen. Het principe van art. 254 W. v. Strv. (art. 74 nieuw W. v. S.) is dat, daar waar in politiezaken de straf uit enkele geldboete bestaat, de strafvervolging kan voorkomen worden door het betalen van het maximum der bedreigde boete. In het aangeprezen stelsel zou de

1) Cijfers spreken het beste om van de uitbreiding der werkzaamheden van den kantonrechter te getuigen. In 1855 werden 20.597 zaken behandeld, in 1865 30.202, in 1877 36.356, in 1881 44.121, in 1882 78,128.

strafvervolging kunnen worden voorkomen door niet het maximum der bedreigde, maar het quantum der verdiende boete te betalen, welk quantum in elk bijzonder geval door den rechter zou zijn te bepalen buiten proces.

Het stelsel der strafbevelen werd, voor de geringste zaken, aanbevolen, in het praeadvies van Prof. Mr. G. A. van Hamel. De „Strafbefehle" bestaan in Duitschland in de Strafprozeszordnung für das Deutsche Reich §§ 447 ssqq., en, onder den naam van „Mandatsverfahren" ook in de Oosterreichische Strafprozesz-Ordnung §§ 460—462. Een strafbevel is eene veroordeelende uitspraak die op voorstel van en in overeenstemming met het openbaar ministerie door den rechter uit de stukken wordt opgemaakt en den delinquent wordt toegezonden, terwijl zij, indien deze zich daartegen binnen bepaalden tijd niet verzet om de behandeling in gewoon proces te eischen, kracht van uitvoerbaar vonnis erlangt.

Hadden deze beide vereenvoudigingsmiddelen bij ons ten lande al enkele voorstanders, de tegenstanders bleven niet uit. Het zou echter verkeerd zijn de waarde der voorgestelde vereenvoudigingsmiddelen te beoordeelen naar het aantal der vóór- of tegenstemmers. De kritiek op beide middelen is genoegzaam geleverd, en ligt geheel buiten het bestek dezer verhandeling.

De derde wijze van vereenvoudiging, de meer summiere procedure, had op de laatste Juristen-Vergadering al even weinig succes; en toch is over de waarde daarvan het laatste woord lang niet gesproken.

De voorname eigenschap dier procedure is de afschaffing der verplichte motiveering.

Voor het eerst werd deze kwestie ter sprake gebracht in de Juristen-Vergadering van 1883 door Prof. Mr. M. S. Pols, met de vraag: „Moet de bepaling, dat alle vonnissen in strafzaken de gronden moeten bevatten waarop zij rusten, behouden blijven?"

Deze vraag werd gesteld naar aanleiding van het aan de orde zijnde onderwerp, welke bepalingen omtrent de Justitie in de Grondwet onmisbaar zijn. Het doel dat Prof. Pols voor oogen had bij het stellen van die vraag werd toen slechts met enkele woorden toegelicht, maar later door hem in een Themis-artikel uiteengezet: De vereenvoudiging der strafprocedure.

Prof. van Hamel heeft, in zijn praeadvies voor de vergadering van 1884 en in die vergadering zelve, naast de Strafbefehle, eene dergelijke procedure aanbevolen voor die zaken die materieel tot de gewichtigere behoorden maar processueel toch nog bleven zaken van eenvoudigen aard.

Het model voor bedoeld summier proces wordt vooral gevonden in de instelling der Engelsche Courts of Summary Jurisdiction.

In Engeland is de rechtspraak door de Jury regel, die door vaste rechters uitzondering. De vaste rechters zijn het, die rechtspreken in kleinere zaken, en wel op eene summiere wijze.

In de „counties" en de „boroughs" zijn het de Judges of the peace, die, minstens ten getale van twee, zitting houden als the Court of petty sessions. In de groote steden is het de „Police Magistrate", zitting houdende als „Police Court".

De Police magistrate houdt dagelijks zitting. Alle beschul-

digden worden voor hem gebracht [1]), en door hem berecht, of wel „Committed for Trial", verwezen naar de Jury [2]).

Het aanbrengen der zaken bij den Police magistrate geschiedt vooral langs tweeërlei wegen. Of door aanhouding en inhechtenisstelling, of bij dagvaarding (summons). Heeft eene aanhouding plaats en is er reden den gearresteerde in arrest te houden, dan wordt hij zoo mogelijk nog denzelfden dag en uiterlijk binnen 24 uur voor den Police magistrate gebracht.

Het aanbrengen bij dagvaarding geschiedt, wanneer de gedaagde niet voor den rechter wordt gebracht. De gedaagde mag zoowel persoonlijk als bij vertegenwoordiger verschijnen. Verstek is alleen toegelaten, wanneer op de overtreding enkel geldboete is gesteld. Verschijnt de gedaagde in andere gevallen niet, dan kan de rechter een bevel tot medebrenging afgeven.

De openbare terechtzitting vertoont de eigenaardigheden van het Engelsche proces: de examination in chief en de cross examination. Het voornaamste voordeel dezer rechtspraak is de *onmiddelijkheid der uitspraak*, *en wel bij ongemotiveerd vonnis*.

Zoowel de committal for trial (verwijzing naar de Jury), het uitstel (van hoogstens 8 dagen) der behandeling, als de eindbeslissing der kleinere zaken, hebben plaats onmiddelijk na de sluiting van het onderzoek.

---

1) Behalve in 't geval van moord. Dan roept de coroner dadelijk eene Jury bijeen.

2) De competentie van den police magistrate is moeielijk te bepalen. Hij berecht de zaken welke door speciale wetten aan de jurisdictie der police courts zijn onderworpen, en waarover hij zich in staat acht uitspraak te doen. Het maximum der straf welke deze rechter kan opleggen, begrenst vooral zijne competentie.

„Het geheim dezer eenvoudige rechtspleging, in tegenstelling tot de onze, ligt dus vóór alles in de bevoegdheid des rechters om onmiddelijk uitspraak te doen, wat natuurlijk alleen mogelijk is wanneer het vonnis niet behoeft te worden gemotiveerd" [1]).

Alles wijst in deze wijze van procedeeren op de spoedige afdoening der zaken. De dagelijks zitting houdende rechter voor wien zoo spoedig mogelijk, liefst nog denzelfden dag, uiterlijk den volgenden de delinquent wordt gebracht, en die dadelijk zijn vonnis velt dat meestal onmiddelijk geëxecuteerd kan worden, vormt wel eene scherpe tegenstelling met onze langzame bekeuringen en dagvaardingen die het tijdstip der verschijning voor den rechter weken, soms maanden afgescheiden houdt èn van de executie, èn van het oogenblik waarop de strafbare daad plaats had [2]).

---

1) Praeadvies Jur.-vergadering 1884, Mr. G. A. v. Hamel, pag. 56.

2) Een opstel voorkomende in het Paleis van Justitie van 28 April 1879, geeft hiervan een merkwaardige illustratie.

Daarin wordt eens nauwkeurig nagegaan wat er al gebeuren moet, voordat een melkjongen, die met zijn melkwagentje over de trottoirs had gereden, zijn straf voor het plegen van het delict heeft ondergaan.

De bekeuring had plaats	4 December.
» dagvaarding » »	18 Februari.
» terechtzitting	6 Maart.
Het uitspreken van het vonnis	13 »
De staat van kosten, verzonden aan den Ontv. v. Registratie.	2 April.
De «aanmaning» had plaats (veroordeeling wegens boete).	20 Mei.
Het einde vrije betaaltijd	20 Juli.
Stukken ter executie verzonden aan 't O. M. . . .	5 September.
De executie had plaats op	20 »

Dus $9^1/_2$ maand!

(J. J. Metzlar, Acad. proefschrift, Leiden 1884.)

Men zegt wel: dit alles ligt aan de praktijk en niet aan de wet. Maar 1°. verbiedt de wet deze praktijk niet; 2°. werkt zij haar in de hand.

De groote voordeelen die het Engelsche stelsel der Police courts aanbiedt hebben dan ook hunnen invloed doen gelden op de nieuwere Strafproceswetgevingen. In Frankrijk is reeds in 1863 eene wet tot stand gekomen die voor het geval van betrapping op heeterdaad in correctioneele zaken een onmiddelijke behandeling ter publieke terechtzitting mogelijk maakt [1]).

Tot de dadelijke uitspraak is men hier echter niet gekomen. In Duitschland echter wel.

Daar is eene wijze van procedeeren bekend, het zoogenaamde Vereinfachte Schöffengerichtsverfahren, omschreven in § 211 der Strafprozeszordnung für das Deutsche Reich v. 1 Februari 1877: „Vor dem Schöffengerichte kann ohne schriftlich erhobene Anklage und ohne eine Entscheidung über die Eröffnung des Hauptverfahrens zur Hauptverhandlung geschritten werden, wenn der Beschuldigte entweder sich freiwillig stellt, oder in Folge einer vorläufigen Festnahme dem Gerichte vorgeführt, oder nur wegen Uebertretung verfolgt wird. Der wesentliche Inhalt der Anklage ist in den Fällen der freiwilligen Stellung oder der Vorführung in das Sitzungsprotokoll, anderenfalls in die Lading des Beschuldigten aufzunehmen."

Hier is dus in 3 gevallen de dadelijke behandeling ter terechtzitting mogelijk. Wanneer echter de beklaagde vervolgd wordt wegens overtreding, wanneer hij voor den rechter wordt gebracht en bekent, mag de rechter alleen recht spreken, zonder Schöffen; „Auch kann der Amts-

---

1) Loi du 20 Mai 1863. «Tout inculpé arrêté en état de flagrant délit pour un fait puni de peines correctionnelles est immédiatement conduit devant le procureur de la République qui l'interroge et, s'il y a lieu, le traduit sur le champ à l'audience du tribunal.»

richter in dem Falle der Vorführung des Beschuldigten mit Zustimmung der Staats Anwaltschaft ohne Zuziehung von Schöffen zur Hauptverhandlung schreiten, wenn der Beschuldigte nur wegen Uebertretung verfolgt wird, und die ihm zur Last gelegte That eingesteht. Gegen die im Laufe der Hauptverhandlung ergehenden Entscheidungen und Urtheile des Amtsrichters finden dieselben Rechtsmittel statt, wie gegen die Entscheidungen und Urtheile des Schöffengerichts."

In dit geval nu hebben wij een alleensprekende rechter, die dadelijk de overtreding in behandeling neemt.

Nu kan volgens § 267 [1]) van hetzelfde wetboek het vonnis onmiddelijk na afloop der behandeling ter openbare terechtzitting worden uitgesproken. De motiveering geschiedt dan door mondelinge of schriftelijke mededeeling van den hoofdinhoud der „Urtheilsgründe".

Volgens § 344 S. O. P., gaat het vonnis direkt in kracht van gewijsde, wanneer de veroordeelde verklaart van hooger beroep af te zien.

Hier is dus de hoofdstrekking der summiere procedure van het Engelsche recht geheel terug te vinden.

Ook de Oostenrijksche Strafprozesordnung van 23 Mei 1873, laat in sommige gevallen een onmiddelijke uitspraak van het vonnis toe.

---

1) § 267 S. P. O. Die Verkündung des Urtheils erfolgt durch Verlesung der Urtheilsformel und Eröffnung der Urtheilsgründe am Schlusse der Verhandlung oder Spätestens mit Ablauf einer Woche nach dem Schlusse der Verhandlung. Die Eröffnung der Urtheilsgründe geschieht durch Verlesung oder durch mündliche Mittheilung ihres wesentlichen Inhalts.

War die Verkündung des Urtheils ausgesetzt, so sind die Urtheilsgründe vor derselben schriftlich festzustellen.

§ 451, handelende over de Bezirksgerichte luidt als volgt (al. 2): Wird dem Richter zugleich der Beschuldigte vorgeführt und gesteht derselbe die ihm zur Last gelegte That, oder erscheinen der Anklager und der Beschuldigte zugleich vor dem Richter, und sind alle Beweismittel für Anklage und Vertheitigung zur Hand, so kann der Richter mit Zustimmung des Beschuldigten sogleich die Verhandlung vornehmen, *und das Urtheil fällen.*

Auszer diesem Falle ist aber nach Vornahme der etwa nöthig befundenen Vorhebungen ein Tag zur Hauptverhandlung fest zu setzen.

De algemeene regel is neergelegd in de laatste zinsnede. Indien niet al die omstandigheden samenloopen, n.l.: dat de beschuldigde voor den rechter is gebracht, dat hij zijne schuld bekent, of wel dat aanklager en beschuldigde tegelijk voor den rechter verschijnen, en alle bewijsmiddelen zoowel voor de beschuldiging als voor de verdediging aanwezig zijn, dan heeft de openbare terechtzitting later plaats, dan wordt het vonnis later geveld, natuurlijk behoorlijk gemotiveerd.

Wanneer echter al de bovengenoemde waarborgen aanwezig zijn die de zaak tot eene eenvoudige stempelen, dan kan men met reden zeggen, dat deze de schriftelijke motiveering van het vonnis overbodig doen zijn; de rechter is dan ook slechts verplicht de gronden summier mede te deelen [1]).

Ook Oostenrijk kent dus voor zeer eenvoudige zaken

---

1) § 458 Oesterr. S. P. O. Nach geschlossener Verhandlung wird sofort das Urtheil gefällt, *sammt dessen Wesentlichen Gründen* vom Richter verkündet, und bei sonstiger Nichtigkeit dem Protocolle einverleibt oder beigelegt u. s. w.

de procedure naar het model der summary jurisdiction. De Duitsche, zoowel als de Oostenrijksche Strafprozeszordnung, hebben dus beide onder zekere waarborgen in enkele gevallen, uitzonderingen toegelaten op den algemeenen regel, die het op schrift stellen van uitvoerig gemotiveerde vonnissen verplichtend stelt.

De motiveering wordt zoowel in Duitschland als in Oostenrijk weggelaten waar de eenvoudigheid der zaak haar onnoodig maakt. Bij deze op processueele gronden eenvoudige zaken kan de schriftelijke nauwkeurige motiveering niet anders zijn dan eene ijdele formaliteit. De onmiddelijke uitspraak in tegenwoordigheid der belanghebbende partijen, waarbij summier de gronden worden medegedeeld, levert zeker wel evenveel waarborgen op als de schriftelijke motiveering die later plaats heeft en waarbij de belanghebbende partij doorgaans niet tegenwoordig is.

Terecht zegt prof. van Hamel [1]) bij de uiteenzetting van de voordeelen der dadelijke uitspraak: „Bovendien, de publieke opinie, die immer de motiveering moet controleeren, doet dat stellig oneindig beter, wanneer het vonnis uitgesproken wordt in het bijzijn van hen die de behandeling hebben bijgewoond, dan wanneer de uitspraak acht dagen later geschiedt. Ik zeg dus: de motiveering ontbreekt niet, zij ligt in de behandeling."

Voor eenvoudige zaken levert voorzeker de dadelijke, korte uitspraak meer voordeelen op dan de voorlezing van een op schrift gesteld en gemotiveerd vonnis tot het opmaken waarvan uitstel der uitspraak noodig is.

---

1) Juristen-vergadering 1884.

De indruk welke door de strafoplegging in enkele woorden gemaakt wordt, moet een geheel andere zijn, dan die, welken de voorlezing van een langdradig vonnis met zijne vele overwegingen medebrengt. De ervaring leert iederen dag dat de beklaagden en het publiek de vonnissen volstrekt niet kunnen volgen en wanneer de uitspraak gevallen is, dikwijls nog in het onzekere verkeeren omtrent de beslissing. Hierdoor mist de rechtbank dat treffende, waardoor het een terugslag moet wezen op de feiten die aan het licht zijn gekomen. Dit bezwaar tegen schriftelijke motiveering zou blijven bestaan, ook al ware dadelijke uitspraak mogelijk. Maar juist die dadelijke uitspraak volgt, gelijk wij nog nader zullen opmerken, in den regel niet, omdat de rechter de tijd behoeft om zijne motieven te stellen en te toetsen aan de eischen van het wettelijk bewijs.

Wat bij ingewikkelde zaken een noodzakelijke waarborg voor den ernst en de deugdelijkheid der rechtspraak uitmaakt, kan bij eenvoudige eene zinledige formaliteit opleveren. In principe is onze wetgever dit gevoelen toegedaan. Waarom toch de toelating van appèl voor grootere en uitsluiting van dat rechtsmiddel voor kleinere politiezaken, waar vandaan het onderscheid in de berechting van crimineele, correctioneele en politiezaken?

Bij alle strafbare feiten, van de zwaarste misdaden tot de geringste overtredingen moet het doel van de strafwet altijd zijn de heerschappij van het recht. De zwaardere vergrijpen alleen daarom nauwkeuriger te berechten omdat zij materieel strafrechtelijk belangrijker zijn, is een beginsel dat af te keuren is. Terecht zegt Mr. J. A.

Levy: [1]) „Er zijn op het gebied van het recht principieele, geen bagatelzaken. Wanneer gij iemand voor den rechter brengt, stelt gij hem steeds voor de vindicta publica, en zijt gij daarvan rekenschap verschuldigd."

Maar meestal, (want er zijn uitzonderingen) gaat met het materieel strafrechterlijk gewicht der strafzaken gepaard het meer of minder ingewikkelde der zaak op processueele gronden. En dat is de maatstaf waarnaar eigenlijk de verschillende wijzen van behandeling hoofdzakelijk moeten zijn ingericht.

Zoo is het ook met de schriftelijke motiveering. Bij ingewikkelde zaken is zij noodzakelijk. De rechter kan op geene andere wijze beter rekenschap van zijne beslissing geven, dan door de gronden van zijn oordeel duidelijk uiteen te zetten. Maar bij eenvoudige zaken, wij zagen het, is meer gelegen aan een dadelijke uitspraak.

Echter dient de onderscheiding op materieel strafrechterlijke gronden ook niet uit het oog te worden verloren. Bij zware vergrijpen, al zijn ze processueel nog zoo eenvoudig, maakt vooral ten opzichte van het publiek het uitstel der beslissing en het gemotiveerde arrest een' beteren indruk.

De verplichting tot motiveering zou dus kunnen vervallen bij processueel eenvoudige zaken, die materieel strafrechterlijk niet tot de zwaarste behooren. De meeste zaken die voor den kantonrechter behandeld worden zijn tevens uit een processueel oogpunt eenvoudig. Het zou reeds een groote stap in de goede richting zijn als het summiere proces zou kunnen worden ingevoerd bij den kanton-

---

1) Juristen-vergadering 1884.

rechter. Als waarborg tegen misbruik zou een algemeen recht van verzet zoowel van de zijde des beklaagden als van het O. M. allereerst vereischt zijn. Wanneer noch feitelijke noch juridische bezwaren aan de vonniswijzing in den weg staan, wanneer door de bekentenis van den beklaagde of op andere wijze onomstootelijk de schuld is bewezen, wanneer geen verschil bestaat over de qualificatie en noch de beklaagde noch de ambtenaar van Openbaar Ministerie zich tegen de uitspraak verzetten, dan levert deze summiere berechting meer voordeel op, dan dat zij van de formaliteiten die onze wet verlangt omringd is.

Feitelijk toch wordt de motiveering door onze kantonrechters dikwijls zeer vreemdsoortig behandeld, en de voorlezing daarvan bij de vonniswijzing evenzeer. Dat is dan ook de reden waarom zij, niettegenstaande de vele onnoodige en vooral onpraktische formaliteiten waaraan zij zijn gebonden, in staat zijn zoo vele zaken op ééne terechtzitting af te maken [1]). Gedrukte formulieren, de motiveering bevattende, worden met naam, enz. ingevuld; en de voorlezing geschiedt ook zeer summier: de naam wordt opgelezen met de bijvoeging: „Als voren". En dan klinkt de Grondwet deftig: „Alle vonnissen moeten de gronden waarop zij rusten, vermelden.... en met open deuren worden uitgesproken!"

Maar het is de noodzakelijkheid die de kantonrechters daartoe dwingt. De praktijk is hier sterker dan de leer; en inderdaad worden deze vonnissen niet gemotiveerd.

1) In Amsterdam op elke zitting circa 100 gewone en 100 drankwetzaken.

Dit feit stemt tot nadenken; het is de eerste schrede op den goeden weg: afschafting van een onnoodig formalisme. Terecht zegt Prof. Pols [1]: „Voor eenvoudige en ingewikkelde zaken vordert hij (onze wetgever) dezelfde vormen, niettegenstaande de meeste dier vormen alleen bij de laatste eenige werkelijke beteekenis als waarborgen voor eene degelijke rechtvaardige rechtspraak hebben; bij de eerste niets zijn dan noodelooze, nuttelooze, zinledige formaliteiten, die men zonder eenige inbreuk op degelijkheid en rechtvaardigheid der rechtspraak kan afschaffen." De verplichte motiveering heeft den regel van ons Wetboek van Strafvordering dat op den zelfden dag waarop de openbare terechtzitting heeft plaats gehad het vonnis moet worden uitgesproken [2], tot eene onmogelijkheid gemaakt; en wij zijn zóózeer aan de uitzondering, het uitstel der uitspraak, gewoon geraakt, dat wij die als regel gerust kunnen aannemen. Als een argument vóór het behoud der motiveering haalt Mr. C. M. J. Willeumier [3]) aan, „dat bij de Rechtbank te Amsterdam de vonnissen in zake landlooperij en bedelarij, dadelijk op de terechtzitting worden uitgesproken." De heer Willeumier voegt er bij, „dat datzelfde zou kunnen geschieden in bijna alle zaken bij de Kantongerechten, wanneer men maar minder zaken tegelijk behandelde."

Wij merken hiertegen op, dat we niet alleen beöogen uitspraak op dezelfde terechtzitting, b. v. na eene pauze tot beraad, maar uitspraak in iedere zaak dadelijk nadat

1) Themis, Juli 1884, pag. 429.
2) Art. 205, Wtb. v. Strv.
3) Juristen-vergadering 1884, pag. 207.

ze behandeld is. Voorts kunnen wel eenige formulieren voor vonnissen in gelijksoortige zaken vooraf worden ingevuld, maar eene kleine afwijking in de bewijsvoering kan over eene of andere zaak zoodanig formulier ongeschikt maken. Men vergete niet dat onder onze tegenwoordige wetgeving het uitspreken van een vonnis feitelijk bestaat in het voorlezen van een op schrift gesteld vonnis. Het oorspronkelijke moet binnen 24 uren worden onderteekend en een verschil tusschen het gesprokene en geschrevene mag natuurlijk niet bestaan. Daarbij komt dan hetgeen boven werd opgemerkt omtrent den sterkeren indruk van een kort dictum.

O. i. moet er inderdaad verandering komen en is de invoering eener summiere procedure over eenvoudige zaken de meest gereede oplossing der kwestie. Dat hiermede eene bespoediging van het aanbrengen der zaken, samenhangt, bepaald voor 't geval van ontdekking op heeter daad, spreekt van zelf. Doch dit ligt buiten de grenzen van ons opstel.

Welke zijn nu de voornaamste bezwaren, die ingebracht worden tegen eene regeling der strafprocedure in dezen geest.

Vooreerst het grondwettelijke bezwaar. Wij hebben gezien dat dit zóó overwegend is, dat het de bespreking van de mogelijkheid der invoering onnoodig maakt [1]).

1) In zijn praeadvies, pag. 65 vgl., geeft Prof. van Hamel een middel aan de hand om de grondwettige klip voorbij te zeilen, n.l. summiere mededeeling en later schriftelijke uitwerking der motieven. Echter zegt de schrijver later bij de debatten zelf: »Intusschen dit is slechts een hulpmiddel, en het stelsel kan alleen degelijk in toepassing komen, wanneer de verplichte motiveering voor eenvoudige zaken wordt afgeschaft.»

Allereerst moet dus de Grondwet de aan het procesrecht ontleende bepaling omtrent de verplichting tot het motiveeren der vonnissen laten glippen, of de mogelijkheid van uitzonderingen open laten, even goed als dit het geval is met de verplichting tot behandeling der zaak met open deuren.

Maar ook tegen de toelating van uitzonderingen op zich zelve zijn vooral twee bezwaren geopperd [2]).

1°. De onmogelijkheid van cassatie bij een ongemotiveerd vonnis.

2°. Een ongemotiveerd vonnis heeft dezelfde bezwaren als de uitspraak eener Jury.

Dat cassatie onmogelijk is omtrent de motiveering der schuld (waaruit, zooals wij hierboven zagen, de motiveering bij ons bestaat) kan, na de beschouwing der waarde daarvan, in verband met eene wettelijke, en ook met eene vrije bewijstheorie, moeielijk een groot bezwaar opleveren. In ieder geval is cassatie van het ongemotiveerde vonnis toch altijd mogelijk op elk ander punt, op de juistheid der qualificatie, op schennis der vormen enz.

En het tweede bezwaar. Omdat in dit eene punt, het ontbreken der motiveering, de beslissing der Jury overeenkomt met het vonnis van het bedoeld summier proces, daarom staan beide nog niet gelijk. Hier geldt het eenvoudige zaken, waarvan de behandeling genoegzaam de gronden der uitspraak aangeeft, terwijl dáár juist de meest gewichtige en veelal ook uit een processueel oogpunt ingewikkelde kwestiën worden behandeld; hier door

1) Door Mr. J. A. Levy, Juristen-vergadering, '84.

een' rechtsgeleerden rechter; dáár door mannen uit het volk. Daarenboven, op de uitspraken der Jury kan niet worden teruggekomen; de ongemotiveerde uitspraak in het summier proces heeft geen kracht wanneer de veroordeelde of het openbaar Ministerie uitspraak bij gemotiveerd vonnis verlangen.

Tot welke conclusie komen wij dan na de beschouwingen in dit proefschrift neergelegd?

Dat de verplichting tot het motiveeren der strafvonnissen een beginsel is dat grooten waarborg oplevert voor de degelijkheid en den ernst der rechterlijke uitspraken, en dat daarvoor die verplichting als regel dient behouden te blijven.

Maar dat aan den anderen kant het belang der motiveering niet moet worden overschat.

Dat daarom geen absoluut gebod tot motiveering van alle vonnissen mag gegeven worden, allerminst in de Grondwet; want dat het aanvoeren der gronden waarop de uitspraak berust een processueel beginsel is, wel van groot gewicht, maar waarop het toelaten van uitzonderingen nuttig en noodzakelijk is.

STELLINGEN.

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

FEB 4 1920

STELLINGEN.

I.

Giften tusschen de aanstaande echtgenooten, bestaande uit de geheele of gedeeltelijke nalatenschap (art. 224, B. W.) zijn erfstellingen.

II.

De voogdij over elk kind uit hetzelfde huwelijk is eene afzonderlijke voogdij.

III.

De eigenaar van een erf is niet verplicht telefonische geleidingen boven zijn erf toe te laten.

IV.

Tusschen verbintenissen om te geven, en verbintenissen om te doen, bestaat slechts een feitelijk, geen juridisch verschil.

V.

Een onvolledig endossement doet de verhouding van lasthebber en lastgever slechts ontstaan tusschen den onvolledig geëndosseerde en den endossant, (art. 135 W. v. K.);

tegenover derden staat de onvolledig geëndosseerde met eenen wisselhouder gelijk.

VI.

De erkenning van een buitenlandsch vonnis waarbij faillietverklaring wordt uitgesproken is niet in strijd met de Nederlandsche wetgeving.

VII.

Elke ondeugdelijke poging moet strafbaar zijn. Die strafbaarheid kan ook onder den C. P. worden aangenomen.

VIII.

De leer der Conviction raisonnée is in strafzaken boven eene wettelijke bewijstheorie te verkiezen.

IX.

Voor, zoowel materieel-strafrechterlijk minder zware, als processueel eenvoudige zaken, is de invoering eener summiere procedure met uitspraak bij niet-gemotiveerd vonnis wenschelijk.

X.

Een minderjarige, die niet in de plaats woont waar zijn voogd domicilie heeft, moet de direkte plaatselijke belastingen betalen op de plaats van zijne werkelijke woning.

XI.

Zonder in strijd te komen met art. 58 Gw. al. 1 is het den Koning onmogelijk als opperbevelhebber van het leger op te treden.

XII.

Het is wenschelijk dat een minister tevens lid van een der kamers der Staten-Generaal is.

XIII.

Het zoogenaamde »droit de réponse" tegenover de periodieke pers is af te keuren.

3 0112 072679365